

Merli Kuusik

**FINANTSNÄITAJATE ANALÜÜS
MUUTUNUD MAJANDUSTINGIMUSTES
TEENINDUSETTEVÕTTE NÄITEL**

LÕPUTÖÖ

Teenusmajanduse instituut

Majandusarvestus

Juhendaja: Helle Noorväli, *PhD*

Mõdriku 2024

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Merli Kuusik

annan Tallinna Tehnikakõrgkoolile (edaspidi kõrgkool) tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Teenindustevõtte finantsanalüüs analüüs

- 1) reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada ja teha üldsusele kättesaadavaks Tallinna Tehnikakõrgkooli digiarhiivi DSpace kaudu;
- 2) reprodutseerimiseks pärast piirangu lõppu juhul, kui instituudi direktori korraldusega on kehtestatud lõputöö avaldamisele tähtajaline piirang.

Olen teadlik, et nimetatud õigused jäävad alles ka autorile ja kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid ega muid õigusi.

Autorideklaratsioon

Mina, Merli Kuusik

Tõendan, et lõputöö on minu kirjutatud. Töö koostamisel kasutatud teiste autorite, sh juhendaja ja iseenda varasematele teostele on viidatud õiguspäraselt. Kõik isiklikud ja varalised autoriõigused käesoleva lõputöö osas kuuluvad autorile ainuisikuliselt ning need on kaitstud autoriõiguse seadusega.

(allkirjastatud digitaalselt)

Helle Noorväli

Töö vastab lõputööle esitatavatele nõuetele.

(allkirjastatud digitaalselt)

Lõputöö on kaitsmisele lubatud instituudi direktori korraldusega.

(allkirjastatud digitaalselt)

(kuupäevad digiallkirjades)

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1 LÕPUTÖÖ METOODIKA	6
2 FINANTSNÄITAJATE ANALÜÜSI TEOREETILISED PÕHIMÕTTED	8
2.1 Finantsaruannete muutuste analüüs	10
1.1.1 Finantsaruannete horisontaalanalüüs	11
1.1.2 Finantsaruannete vertikaalanalüüs.....	15
2.2 Suhtarvude analüüs.....	20
2.2.1 Lühiajalise maksevõime analüüs.....	21
2.2.2 Pikaajalise maksevõime analüüs.....	28
2.2.3 Efektiivsuse analüüs	32
2.2.4 Tasuvuse analüüs	40
2.2.5 Rentaabluse tõstmine.....	45
KOKKUVÕTE	48
SUMMARY.....	50
VIIDATUD ALLIKAD.....	52
LISAD	57
Lisa 1. Ettevõtte bilanss 2019-2022	58
Lisa 2. Ettevõttebilansi horisontaalanalüüs 2019-2022	59
Lisa 3. Ettevõtte bilansi vertikaalanalüüs 2019-2022.....	61
Lisa 4. Ettevõtte kasumiaruanne 2019-2022	63
Lisa 5. Ettevõtte kasumiaruande horisontaalanalüüs 2019-2022.....	64
Lisa 6. Ettevõtte kasumiaruande vertikaalanalüüs 2019-2022	65
Lisa 7. Ettevõtte rahakäivete analüüs 2019-2022	66
Lisa 8. Ettevõtte suhtarvude analüüs 2019-2022	68

SISSEJUHATUS

Hiina Rahvavabariigist sai alguse 2019. aastal kõrget suremust põhjustav viirushaiguse puhang, mille algperioodil oli prognoos, et 6% haigestunutest surevad ning 20% viirusega nakatunutest vajavad haiglaravi. Hiina reageeris sellele olukorrale ootamatult tugevate meetmetega, mille hulka kuulusid liikumispiirangud ja täielikult kodust lahkumise keeld ehk täielik karantiin. Sellised meetmed muutsid ülejäänud maailma ärevaks ning kui mõni nädal hiljem tuvastati Euroopas nakkusjuhtumid, järgisid nad Hiina eeskujul sama rangeid meetmeid. WHO teavitas 30.01.2020 rahvusvahelisest hädaolukorrast, millega algas Covid-19 pandeemia, mille kestvus oli kolm aastat ja kolm kuud ning mis ametlikult lõppes 05.05.2023 (Lutsar, 2023, lk 3). Covid-19 pandeemia on olnud üks majandusliku ebakindluse ja haavatavase põhjuseid, mis on survestanud majandust. Olukorra teeb veelgi raskemaks Venemaa sõda Ukrainas, mis on tekitanud raskemaid inimelude kaotusi ning see on suurendanud ka majandusraskusi ja tekitanud energiakriisi Euroopas (Bruyninckx, 13.10.2022).

12. märtsil 2020. aastal kuulutas Vabariigi Valitsus seoses koroonaviiruse pandeemilise levikuga maailmas ja tõenäolise viiruse Eesti-sisese leviku laienemisega riigis välja eriolukorra (Valitsus kuulutas Eestis välja eriolukorra 1. maini, 12.03.2020). Vabariigi Valitsuse välja kuulutatud eriolukord on takistanud haiguspuhangu levikut, kuid piirangud omakorda on avaldanud survet majandusele. Viiruse levikust, eriolukorraga kaasnevatest piirangutest ja inimeste muutunud käitumisharjumustest on otseselt mõjutatud turism, reisiteenused, hotellid, restoranid ja meelelahutusasutused. Antud olukord paneb eri valdkonna ettevõtted ebavõrdsesse olukorda ning seetõttu ei ole võimalik kõigil ettevõtetel kahjusid vältida (Müller, 14.02.2020).

Venemaa on üks maailma suurim fossiilkütuse eksportijaid ning paljud riigid on sõltunud Venemaa naftast ja gaasist, kuid poliitilistel põhjustel on energia eksport võimatu ning Euroopa proovib leida muid viisi energiavarude täiendamiseks. Juba enne Venemaa sõda Ukrainas oli maailmas probleeme energiaga. Gaasitootmise katkestused ja Covid-19 järgse majanduse taastumise tõttu on suurenenud nõudlus, mis tõi septembris kaasa nafta ja gaasihinna kiire tõusu. Šokki oli tunda kogu maailmas, kus Ühendkuningriigis sai mõnes tanklas kütus otsa, samuti tõusid elektri hinnad 2021. aastal neljakordseks (Vaughan, 26.03.2022). Elektri hind on tõusnud aastal 2021 nii Eestis kui mujal Euroopas. Võrreldes 2020. aasta keskmise hinnaga on tõus olnud 157,4% võrra kõrgem. Konkurentsiameti sõnul on peamiselt elektri hinna tõusu mõjutanud Balti turul gaasihinna tõus. Elektri hinnatõus on kasvanud ka suurenenud nõudluse tõttu, CO2 hinnatõusu tõttu ning ilmastik on mõjutanud hüdroreservuaaride mahtu (Toming, Nael, & Einmaa, 13.10.2022).

Covid pandeemiaga kaasnev eriolukord ja energiakriis paneb ettevõtted keerulisse olukorda. Ettevõtete jaoks on olulisem ettevõtete rahavoogude juhtimine ja otsused likviidsuse hoidmiseks. Tähtis on mõista ettevõtte rahavajadust, et tagada jätkusuutlikkus muutlikus keskkonnas. Selleks tuleb üle vaadata rahavoogude protsessid ning analüüsida, kuidas erinevad faktorid mõjutavad likviidsust. Ettevõtte likviidsena hoidmine ning paindlikkus aitab ettearvamatutes olukordades ellu jääda (Mägi, 25.03.2020). Suur osa ettevõtetest on tegevusaruandes välja toonud müügitulu languse. Ettevõtted, kes müügitulu muutust tegevusaruandes ei kajastanud, kirjeldasid seonduvaid tegevusi kulude kokkuhoiuga. Müügitulu languse peamine põhjus on teenuste osutamise peatamine eriolukorra kehtivuse ajal. Kui firma majandustegevus on ajutiselt katkenud ja müügitulu oluliselt langenud, siis peab juhatus olukorda hindama, kas eelmainitud asjaolud ja veel lisanduvad asjaolud võivad tegevuse jätkuvust ohtu seada (Nukka, 29.11.2021). Finantsanalüüsi eesmärgiks on leida ettevõtte kitsaskohad ning tulu leidmise eelised. Ettevõtete muutunud majandustingimustes on finantsnäitajate analüüs oluline selleks, et tagada ettevõtte jätkusuutlikkus. Jätkusuutliku arenguga tagatakse ettevõtte tegevuse jätkamise eeldused ka järgnevatiks aastateks (Mereste, 2003, lk 306).

Lõputöö eesmärk on hinnata teeninduste ettevõtte finantsnäitajaid muutunud majandustingimustes ja tuua analüüsi põhjal välja järeldused toimunud muutuste kohta ning teha ettepanekud jätkusuutlikkuse tagamiseks.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised ülesanded:

- 1) koostada lõputöö metoodika;
- 2) anda ülevaade finantsnäitajate analüüsi teoreetilistest alustest, toetudes erialasele kirjandusele;
- 3) analüüsida teeninduste ettevõtte 2019-2022. majandusaasta aruannete alusel finantsnäitajaid;
- 4) tuua analüüsi põhjal välja järeldused toimunud muutuste kohta ning teha ettepanekud jätkusuutlikkuse tagamiseks.

Lõputöö on jaotatud kahte peatükki. Esimeses peatükis antakse ülevaade lõputöö metoodikast, kus põhjendatakse teema valikut ja aktuaalsust, sõnastatakse eesmärk ning püstitatakse ülesanded, tuuakse välja valitud strateegiad ja uurimismetoodikad ning esitletakse valimi koostamise aluseks olnud kriteeriumeid. Teises peatükis tuuakse välja finantsnäitajate analüüsi teoreetilised põhimõtted, mis põhinevad varasematel teooriatel ja uurimistulemustel ning teostatakse teeninduste ettevõtte finantsnäitajate analüüs.

1 LÕPUTÖÖ METOODIKA

Teaduslik uurimistöö on uue informatsiooni kogumise, analüüsimise ja tõlgendamise protsess, mille põhitunnuseks on uurimisprobleemi püstitamine ja selle lahendamine (Õunapuu, 2014, lk 40).

Uurimisprobleemid juhivad oluliselt meetodite ja analüüsivormide valikut (Hirsjärvi, Pirkko, & Paula, 2005, lk 206). Lõputöö probleem on tingitud muutunud majandustingimustest, mis on vähendanud teenindustevõtete sh spaahotellide müügitulu, suurenenud on kulud ja vähenenud kasum. Turismisektor sai tugeva löögi tänu liikumispriirangutele. Covid kriisile järgnes energiakriis. Elektri hinnad tegid rekordeid, mis vähendasid ettevõtete kasumid. Tulenevalt eeltoodust on vaja pidevalt analüüsida ettevõtte finantsnäitajaid ning nende dünaamikat seoses eelpool kirjeldatud muutustest majanduses, et tagada ettevõtte jätkusuutlikkus.

Lõputöö eesmärk on hinnata teenindustevõtte finantsnäitajaid muutunud majandustingimustes ja tuua analüüsi põhjal välja järeldused toimunud muutuste kohta ning teha ettepanekud jätkusuutlikkuse tagamiseks.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised ülesanded:

- 1) koostada lõputöö metoodika;
- 2) anda ülevaade finantsnäitajate analüüsi teoreetilistest alustest, toetudes erialasele kirjandusele;
- 3) analüüsida teenindustevõtte 2019-2022. majandusaasta aruannete alusel finantsnäitajaid;
- 4) tuua analüüsi põhjal välja järeldused toimunud muutuste kohta ning teha ettepanekud jätkusuutlikkuse tagamiseks.

Kvantitatiivsele uurimusele on omane deduktiivne lähenemisviis, kus liigutakse üldiselt üksikule. Sellise lähenemisviisi peamiseks eesmärgiks on kontrollida väljatöötatud teooriaid. See tingib nõude, et uurimisküsimused peavad olema teooriast lähtuvad ning nendele hakatakse vastuseid otsima (Õunapuu, 2014, lk 122).

Strateegiaks on valitud juhtumiuuring. Juhtumiuuringu on juhtimisolukorra kirjeldus, mis hõlmab sageli andmete kogumist mitmest allikast nagu finantsaruanded, arhiivid, tegevusaruanded, avatud turu ja konkurentsi aruanded. Sageli kasutatakse juhtumiuuringu meetodit ühe organisatsiooni mingi aspekti uurimisel, kuid tegelikult võimaldab see uurimismeetod kasutada ka erinevate ettevõtete või valdkondade tunnuste kogumikku, mida nimetatakse võrreldavaks juhtumiuuringuks, et võrrelda andmeid süsteemselt või uurida erinevate tunnuste eri tasemeid (Ghuri & Gronhaug, 2004, lk 108-182).

Uuringus kasutatakse kvantitatiivset lähenemisviisi, mis Lagerspetzi sõnul tähendab, et teavet on võimalik väljendada arvude kujul (Lagerspetz, 2017, lk 122). Kvantitatiivse analüüsi korral tuleks uurimisprotsess varajases faasis valida, mida pidada oluliseks ja mida mitteoluliseks. Tuleb otsustada, millised uurimismaterjali omadused võivad uurimisprobleemile vastuse anda (Lagerspetz, 2017, lk 201). Kvantitatiivselt saab läbi töötada suuremat hulka andmeid ning näidata mingi teema käsitlemisulatust ja selle kõige üleüldisemat piiri (Lagerspetz, 2017, lk 212). Kvantitatiivses uurimuses rõhutatakse põhjuse ja tagajärje seaduseid. Järelduste tegemine tugineb statistilisele tulemustele ja esitatakse protsentides (Hirsjärvi, Pirkko, & Paula, 2005, lk 130-131).

Uuringus on vaatluse all teenindusettevõtte, mis asub Harjumaal. Ettevõtte põhitegevusalaks on hotellid, lisategevusalaks on lõbustusparkide ja temaatiliste lõbustusparkide tegevus, kinofilmide linastamine, sanatooriumide ravitegevus, aeroobika- ja jõusaalide tegevus, restoran ja toitlustus.

Andmete kogumismeetod on dokumendivaatlus. Dokumendivaatlus kujutab endast elektroonilisel või kirjalikul kujul olevate allikate uurimist (Sauga, 2017, lk 22). Vaatluse peamiseks eeliseks on, et saab koguda esmast informatsiooni loomulikus keskkonnas. Lisaks saab tõlgendada, mõista ja vaadelda käitumist, hoiakut ja olukorda täpsemalt, kui seda tehakse küsimuste või intervjuudega. Peamiseks puuduseks on see, et vaatlust teevad inimesed, kes süstemaatiliselt jälgivad ja panevad kirja nähtust ning neil on raske transleerida sündmuseid või juhtumusi teaduslikult kasulikuks informatsiooniks, kuid see on väga oluline selleks, et teha vaatlusest üldistusi (Ghuri & Gronhaug, 2004, lk 101-102). Kirjalike materjalise uurimismeetodit vajatakse selleks, et süstematiseerida, tõlgendada ja mõista juba olemasolevaid andmeid (Lagerspetz, 2017, lk 183). Suurt tähtsust omab kogutud andmete analüüsimine, tõlgendamine ja järelduste tegemine, kuna see ongi see, milleni uuringus jõuda soovitakse (Hirsjärvi, Pirkko, & Paula, 2005, lk 206).

Vaatluse all on ühe teenindusettevõtte majandusaasta aruanded, kus uuritakse tema bilanssi, kasumiaruannet ja nende lisasid aga ka rahavoogude aruannet, tegevusaruannet ja audiitori aruandeid. Uuringus on valitud aastad 2019-2022. Analüüsi teostamiseks valitakse baasaastaks 2019, kus toimus tavapärase äritegevus. Aastal 2020 algas Covid kriis, mis kestis 2023. aasta kevadeni. 2022. aastal alustas Venemaa täiemahulist sõda Ukrainas, mis andis hoogu energiakriisi süvenemisele.

Andmete analüüsi meetodina kasutatakse statistilist analüüsi, horisontaal- ja vertikaalanalüüsi ning suhtarvude analüüsi. Suhtarvude analüüsis tuuakse välja lühiajalise maksevõime suhtarvud, pikaajalise maksevõime suhtarvud, efektiivsuse ja tasuvuse näitajad ning rentaabluste tõstmise võimalused. Lõputöö on parema loetavuse tagamiseks ülesehitatud vertikaalselt, st teoreetiline käsitlus vaheldub empiirilise osaga.

2 FINANTSNAITAJATE ANALÜÜSI TEOREETILISED PÕHIMÕTTED

Ettevõtte finantsjuhtimise peamine eesmärk on ettevõtte väärtuse ehk omanike rikkuse suurendamine. Eesmärkide saavutamiseks on vaja teostada finantsanalüüs, -planeerimine ja -kontroll. Finantsnäitajate analüüs ehk finantsanalüüs teostatakse hinnangu andmiseks ettevõtte finantsseisukorrale (Teearu & Krumm, 2005, lk 15). Analüüs tähendab terviku osadeks jaotamist, eesmärgiga leida ja mõista tervikpilti ning tuvastada üksikute komponentide vahelist seoseid (Stelmak, 2013, lk 37). Analüüsi käigus hinnatakse möödunud, käesolevat ja tulevikus oodatavat rahanduslikku olukorda (Teearu & Krumm, 2005, lk 15). Finantsaruandluse analüüsi kasutatakse ettevõtte finantsseisukorra ja majandustulemuste ennustamisel, juhtimisest ja põhitegevusest tulenevate probleemide kindlaksmääramisel, samuti juhtkonna tegevuse hindamisel. Aruandluse neli peamist elementi on bilanss, kasumiaruanne, omakapitali muutuste aruanne, rahavoogude aruanne (Aruste, 2007, lk 7). Finantsplaneerimine keskendub peamiselt tulemustele, et ette näha erinevaid tsenaariumeid ja aidata juhtidel nendes olukordades kohaneda (Brealey, Myers, & Allen, 2017, lk 773). Finantsanalüüsi eesmärgiks on anda hinnang ettevõtte finantsolukorrale. Tulemuste hindamiseks ning järeluste tegemiseks on tarvis mõtestada lahti analüüsi tulemused, tuua seosed erinevate näitajate vahel, võrrelda tulemusi, teha järeldusi, üldistusi ja ettepanekuid juhtidele otsuste vastuvõtmiseks ning koostada tegevusplaan tulemuste elluviimiseks (Karu & Zirnask, 2001, lk 214-216).

Finantsarvestust reguleerib Eestis Raamatupidamise seadus (Alver J. & Alver, L., 2017, lk 55), mille kohaselt on kohustatud raamatupidamist ja finantsaruandlust korraldama kõik ettevõtlusega seotud isikud ja avalik sektor (RPS §2 lg 1-2). Raamatupidamiskohustuslane on kohustatud lõppenud majandusaasta kohta koostama majandusaasta aruande, mis koosneb raamatupidamise aastaaruandest ja tegevusaruandest (RPS §14 lg 1). Raamatupidamisaruanne on rahaline aruanne, mis on koostatud mineviku sündmustel toimunud raamatupidamisandmete põhjal ja mis kajastab ettevõtte majandustegevuse põhitulemusi. Raamatupidamise aastaaruande koosneb põhjaruannetest (bilanss, kasumiaruanne, rahavoogude aruanne ja omakapitali muutuste aruanne) ning lisadest (RPS §15 lg 2).

Bilanss on raamatupidamisaruanne, mis kajastab teatud kuupäeva seisuga raamatupidamiskohustuslase finantsseisundit (vara, kohustisi ja omakapitali) (RPS §18 lg 1). Bilanss näitab majandusüksuse rahajääki aruandekuupäeval, kuid ei näita, miks muutused on toimunud ja milles antud muutused seisnevad. Majandustehingute tekkepõhisusest lähtuv kasumiaruanne kajastab küll tulusid ja kulusid, kuid ei näita

rahajäägi suurenemist või vähenemist, need lüngad täidab ära rahavoogude aruanne, mis põhjendab ja võtab kokku rahajäägi arvestusperiooni jooksul toimunud muutused (Tikk, 2016, lk 276). Bilanssi nimetatakse finantsseisundi aruandeks ja nagu nimi ütleb, näitab see ettevõtte seisundit (Tirkkonen, 2014, lk 19). Aktivas on ettevõtte käibevara ja põhivara, kusjuures käibevara loetakse lühikese kasutusajaga realiseeritavaks ja põhivara pika kasutusajaga realiseeritavaks. Passivas on aga kohustised ja omakapital, kus kohustised jagatakse lühiajaliseks ja pikaajaliseks ning omakapital tekib majandusüksuse asutamisel ja on võrdne omanike sissemakstud rahasummaga. Bilansis peavad aktiva ja passiva olema võrdsed (Alver J. & Alver, L., 2017, lk 98-99). Peamine informatsioon, mida bilansist saab välja lugeda on järgmine – pikaajalised laenud, eelisaktsiad, lihtaktsiad, lühiajalised laenud pankadelt ja teistelt ettevõtetelt, kommerts krediit hankijatelt. Lisaks on käibekapitali suhtarvudega võimalik kindlaks määrata ettevõtte arvatavat võimet täita lühiajalisi kohustisi, mida kaetakse likviidsete varade arvelt ehk arvutada välja ettevõtte lühiajaline maksevõime ning anda hinnang pikaajalisele maksevõimele (Aruste, 2006, lk 22).

Kasumiaruanne (tulude ja kulude aruanne) on raamatupidamisaruanne, mis kajastab raamatupidamiskohustuslase aruandeperioodi finantstulemust (tulusid, kulusid ja kasumit või kahjumit) (RPS §18, lg 2). Kasumiaruandes kajastatakse ettevõtte tulu ja kulu rahalises väärtuses. Bilanss ja kasumiaruanne on seotud tulu ja kulu kaudu, kasumiaruanne täiendab bilanssi näidates omakapitali ühe osa, kasumi või kahjumi kujunemist (Tirkkonen, 2014, lk 22).

Tulu on majandusliku kasu suurenemine aruandeperioodil vara lisandmise või suurenemisena või kohustiste vähenemisena, mille tulemusel omakapital suureneb, välja arvatud omanike sissemaksed omakapitali (RPS §3 lg 4).

Kulu on majandusliku kasu vähenemine aruandeperioodil vara vähenemise, ammendumise või amortisatsioonina või kohustiste tekkimisena, mille tulemusena omakapital väheneb, välja arvatud omakapitali arvel omalikele tehtud väljamaksed (RPS §3 lg 5).

Kasumiaruande skeemis 1 on ärikulud liigendatud lähtudes kulude olemusest ning seda on lihtsam kasutada, kuna see ei nõua kulude jagamist ettevõtte erinevatele funktsioonidel (RTJ 2. §22).

Kasumiaruandes skeemis 2 on ärikulud liigendatud kulude funktsioonist ning tavaliselt on seda skeemi keerulisem rakendada, kuna kõikide ärikulude juures on vaja otsustada, millise ettevõtte funktsioonidega nad seotud on. Teatud kulusid tuleb ümber jagada erinevate funktsioonide vahel vastavalt nende seotusele. Skeem 2 annab aruande kasjutajale parema ülevaate erinevate funktsioonide kulukusest ettevõttes, kuid kulude

jagamine funktsioonide vahel on üsna subjektiivne ning seetõttu erinevate ettevõtete skeem 2 alusel koostatud kasumiaruanded ei pruugi olla võrreldavad (RTJ 2 §23). Analüüsiv ettevõtte kasutab skeemi nr 1, millest tulenevalt ei saa osade suhtarvude arvutamisel kasutada müüdnud toodete kulu ja brutokasumit.

Ettevõtte maksevõimet on võimalik analüüsida peamiselt bilansi kirjete järgi. Kombineerides bilansi ja kasumiaruande andmeid, on võimalik arvutada mitmesuguseid suhtarve ja uurida seoseid firma rentaabluse, varade ja finantsstruktuuri vahel (Aruste, 2006, lk 22-23).

Rahavoogude aruanne on raamatupidamisaruanne, mis kajastab raamatupidamiskohustuslase aruandeperioodi rahavoogusid (RPS §19 lg 1). Rahavoogude aruandes kajastatakse raamatupidamiskohustuslase aruandeperioodi laekumisi ja väljaminekuid rühmitatuna vastavalt nende eesmärgile äritegevuse, investeerimistegevuse ja finantseerimistegevuse rahavoogudeks. Äritegevuse rahavoogude kajastamisel võib kasutada otsemeetodit, mille puhul esitatakse brutosummadena kõik põhilised laekumiste ja väljamaksete liigid või kaudmeetodit, mille puhul aruandeperioodi ärikasumit korrigeeritakse mitterahaliste majandustehingute mõjuga, äritegevusega seotud varade ja kohustiste saldode muutusega ning investeerimis- või finantseerimistegevusest tulenevate rahavoogudega seotud tulude ja kuludega. Investeerimistegevusest ja finantseerimistegevusest tulenevaid rahavoogusid kajastatakse otsemeetodil (RPS §19 lg 1-4).

2.1 Finantsaruannete muutuste analüüs

Finantsanalüüsi eesmärgiks on anda hinnang ettevõtte finantsolukorrale. Analüüsi teostamiseks on vaja hinnata möödunud, tulevast ja jooksvat perioodi ning tegevused jaotatakse kolme etappi, milleks on: ettevalmistus, läbiviimine ning tulemuste hindamine ja järelduste tegemine (Karu & Zirnask, 2001, lk 214-215). Kui ettevõtte juht soovib maksimeerida firma väärtust, peab ta oskama ära kasutada firma tugevaid külgi ning korrigeerida nõrkusi. Finantsanalüüs algab finantsaruannete uurimisega, kus analüüsijal on tarvis omada täielikku ja objektiivset infot ettevõtte finantsseisust (Aruste, 2006, lk 13). Kõige lihtsamad finantsanalüüsi meetodid on horisontaalanalüüs baasaasta suhtes erinevate finantskirjete muutuste tuvastamisel ja vertikaalanalüüs erinevate finantskirjete osatähtsuse tuvastamine tervikust.

1.1.1 Finantsaruannete horisontaalanalüüs

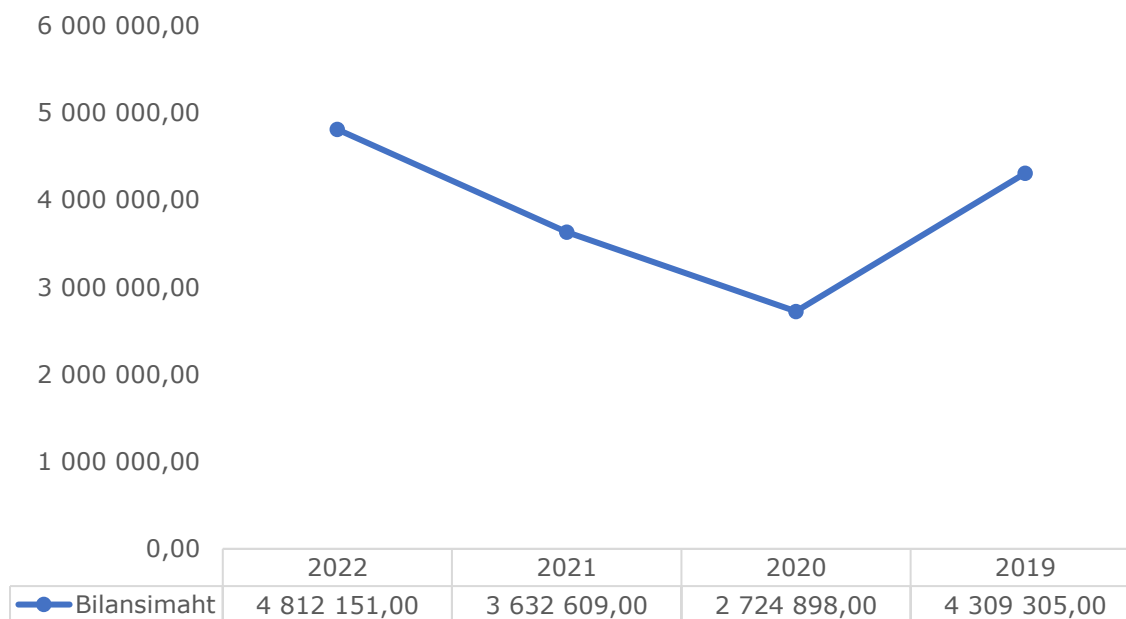
Horisontaalanalüüsi nimetatakse ka trendi-, dünaamika- ja muutuste analüüsiks (Nukka, 10.09.2018). Horisontaalanalüüsi abil võrreldakse erinevate perioodide näitajaid ning tuuakse välja bilansi ja kasumiaruannete muutused. Lisaks võrreldakse näitajate, hälvete ning suhtarvude muutuseid (Karu & Zirnask, 2001, lk 228). Horisontaalanalüüsi eesmärgiks on välja tuua aasta lõikes finantsaruannete toimunud muutuste absoluutsed, protsentuaalsed ja suhtarvilised väärtused. Muutuste seis annab ülevaate, kas ettevõtte finantsseis on aja jooksul paranenud või mitte (Zirnask, 2001-2023, ptk 4.3.1 lk 1). Bilansi horisontaalne analüüs näitab, millises ulatuses on bilansikirje jääk muutunud aastast aastasse ning kinnitab seda, mis suhtarvud on näidanud (Ilisson, 2004, lk 79). Enamasti kajastatakse muutuseid nii rahas kui ka protsentides ning püütakse selgitada, mis on muutunud. Kui vaatluse alla võetakse rohkem kui kahe järjestikuse aasta aruanded, on tegemist trendianalüüsiga, millega on võimalik jälgida näitajate dünaamikat ehk trende. Trendianalüüsi kasutades valitakse üks baasaasta ja näidatakse teiste aastate muutuste tulemusi protsentides lähtudes valitud baasaastast (Aruste, 2006, lk 14). Horisontaalanalüüsi tulemused näitavad, kas muutused erinevates aruannetes on kooskõlas. Kui bilansi- või kasumiaruande osa kasvab või kahaneb teiste osadega võrreldes kiiremini, siis võib see viidata ettevõtte arengu tasakaalustamatusele. Lisaks on horisontaalanalüüsi abil võimalik hinnata näiteks, kas kohustused on kasvanud sama kiiresti kui kasum; kas kulud on kasvanud sama kiiresti kui tulud ning kas varad on kasvanud sama kiiresti kui käive (Zirnask, 2001-2023, ptk 4.3.1, lk 2). Finantsaruande horisontaalanalüüsi arvutusvalem on järgmine (1) (Otsus-Carpenter, 03.05.2018):

$$\text{Suhteline muutus} = \frac{100 \times \text{aruandeperioodi näitaja} - \text{baasperiood}}{\text{baasperioodi näitaja}} \quad (1)$$

Horisontaalanalüüsi puuduseks võib pidada seda, et see ei arvesta inflatsiooni ega raha ajaväärtust ning ka arvestuspõhimõtete muutust (Nukka, 10.09.2018).

Horisontaalanalüüsis on esmalt kujutatud bilansi horisontaalanalüüsi (Lisa 2), seejärel on kirjeldatud kasumiaruande horisontaalanalüüs, mis on leitav Lisa 5. Horisontaalanalüüs iseloomustab bilansi ja kasumiaruande muutuseid. Trendianalüüs näitab muutuseid baasaasta suhtes, milleks oli kriisidele eesnev aeg aasta 2019. Esmalt käsitleb autor bilansimahtu, seejärel bilansi varade horisontaalanalüüsi ja trendianalüüsi, edasi kohustiste analüüsi ja trendiaanalüüsi. Seejärel analüüsitakse kasumiaruande müügitulu ja muid äritulusid, kaubad, toore, materjal ja teenused muutuseid, tööjõukulude muutuseid.

Ettevõtte 2022. aasta bilansimaht on oluliselt kasvanud võrreldes varasemate aastatega. Võrreldes baasaataga on bilansimaht kasvanud 2022. aastal 11,7%. Kõige madalam oli bilansimaht 2020. aastal lausa 63,2%, mis võib otseselt seotud Covid-19 pandeemiaga, sest kehtestatud olid liikumiskiirangud ja ettevõtted pidid enda tegevust piirama ning seetõttu ei olnud võimalik teenuseid müüa ega varade mahtu kasvatada. 2021. aastal kasvas bilansimaht 21% võrra baasaastaga võrreldes, kuid ei jõudnud veel kriiside eelsele tasemele. Joonisel on toodud bilansimahu võrdlus aastate lõikes (Joonis 1).

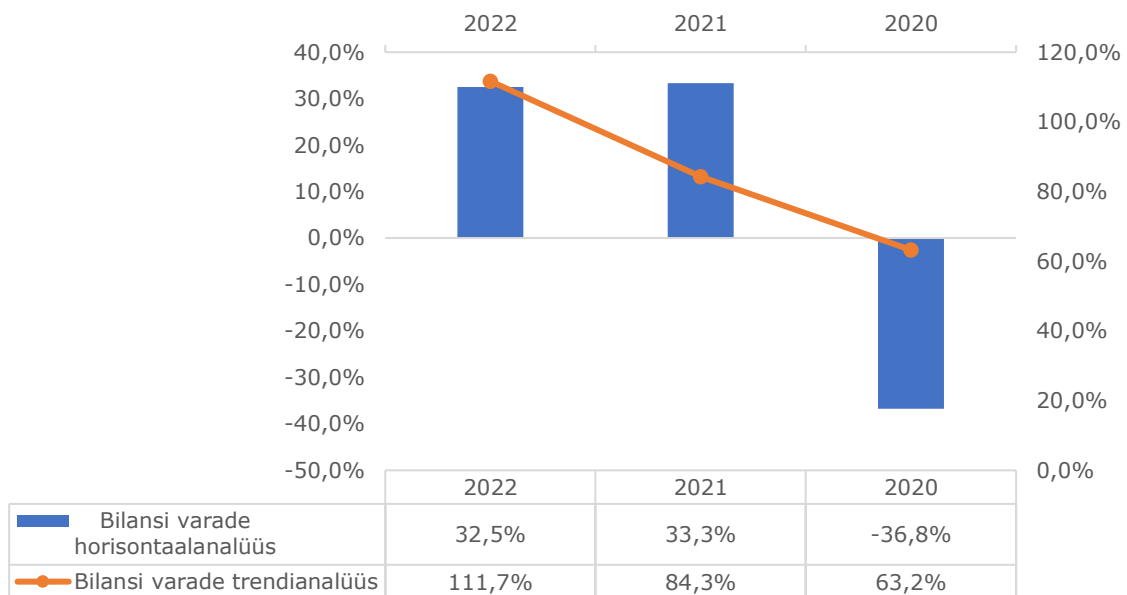

Joonis 1. Bilansimahu võrdlus aastate lõikes

Bilansimahu vähenemise põhjus võib olla Covid-19 pandeemia ja piirangute tagajärg, kuna ettevõtte ei saanud enam oma teenuseid müüa ja kasumit kasvatada ning seetõttu ei kavanud ka ettevõtte varade maht. Bilansi aktiiva poolel vähenesid oluliselt kõik käibevarad. Raha ja nõuded vähenesid, kuna ettevõtte ei saanud oma teenuseid müüa, see on oluliselt seotud auruandeaasta kasumi langusega. Kuna kriis oli ülemaailmne, tekkisid tarneraskusid ei saanud ettevõtte enam soetada kaupsid, et täiendada varusid mistõttu vähenesid varud, see on otseselt seotud ka kreditoorse võlgnevusega, et kuna kaupsid tellida ei saanud, siis vähenesid oluliselt ka kreditoorsed võlgnevused.

Bilansi varade horisontaalanalüüsist (Lisa 2) on näha, et 2022. aastal kasvas ettevõtte kogu varade maht võrreldes eelneva aastaga 33%. Peamine kasv on toimunud rahaliste vahendite tõusust, see on seotud sellega, et kasvas ka müügitulu. Materiaalsed põhivarad kasvasid 15,5%, kuna ettevõtte ostis juurde põhivara. Põhivarade kasvu on näha ka rahavoogude aruandest (Lisa 7). Trendianalüüsist on näha, et võrreldes baasaastaga on varad kokku kasvanud 11,7%. 2021. aastal kasvasid kokku varad samuti 33,3% võrreldes eelneva aastaga. Peamiselt oli kasvanud raha, kuna ettevõtte sai toetusi, mis on loetletud

ka 2021. majandusaasta aruandes muude äritulude Lisas 13. Võrreldes eelneva aastaga kasvasid ka nõuded ja ettemaksed ning varud. Trendianalüüs näitab, et 2021. aastal langesid varad kokku 15,7% võrreldes baasaastaga. Samas 2020. aastal kahanesid varad kokku 36,8% võrreldes eelneva aastaga. Peamine langus oli rahal, mis vähenes 66,5% ja oli seotud müügitulu olulise langusega, vähenesid ka nõuded ja ettemaksed ning varud ja põhivara. 2020. aasta trendianalüüsi põhjal on näha, et langus on olnud 36,8% võrreldes baasaastaga. Joonis 2 on toodud bilansi varade horisontaal- ja trendianalüüs.

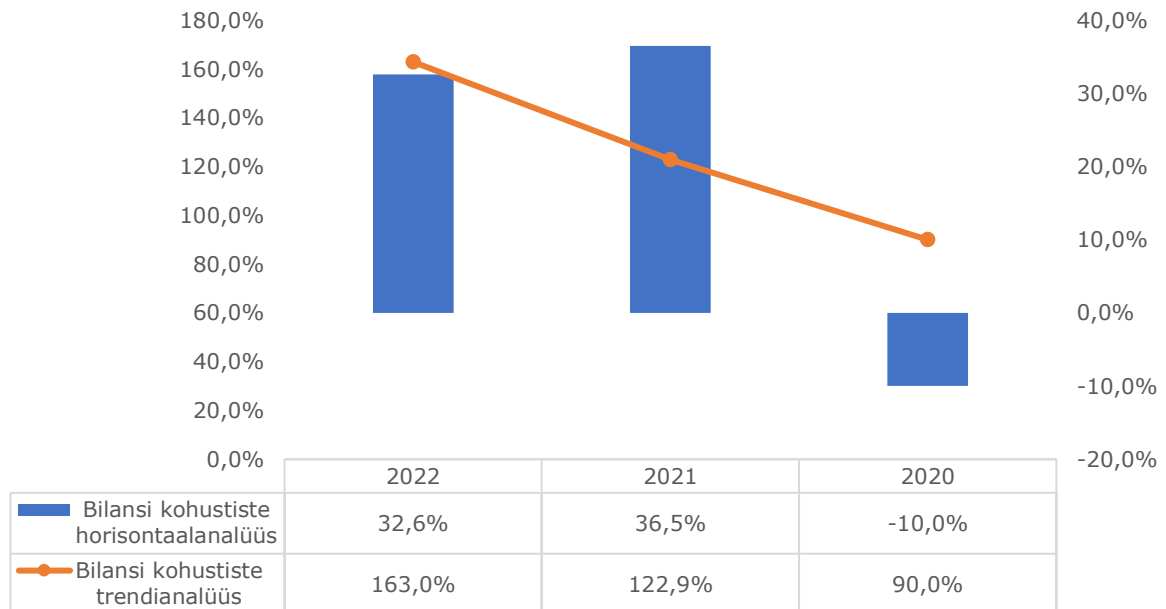

Joonis 2. Bilansi varade horisontaalanalüüs ja trendianalüüs

Seega bilansi horisontaalanalüüsi ja trendianalüüsi põhjal saab järeldada, et teenindusettevõttel oli kõige keerulisem aasta 2020. aastal, kui piirangud kehtestati. 2021. aastal paranesid tulemused tänu saadud toetustele. 2022. aastal tõusis taas müügitulu ning rahaliste vahendite tase ning ettevõtte varad kokku ületasid kriiside eelset aega.

Bilansi kohustiste horisontaalanalüüsist (Joonis 3) on näha, et 2022. aastal tõusid kohustised 32,6% võrreldes eelneva aastaga. Kohustiste tõus oli tingitud peamiselt sellest, et võeti juurde lühiajalist laenu, mida on näha ka rahakäivete analüüsist (Lisa 7), samas langesid võlad ja ettemaksed 25,1%, mis on tingitud sellest, et oluliselt on vähenenud võlad seotud osapooltega ning saadud ettemaksetega. Trendianalüüs (Joonis 3) näitab, et ettevõtte kohustised kasvasid 63% võrreldes baasaastaga. 2021. aastal tõusis samuti kohustiste näitajad 36,5% võrreldes eelneva aastaga. Peamiselt tõusid pikaajalised kohustised kuna võeti laenu, samad tõusid ka võlad ja ettemaksed, mis võivad olla seotud kaupade, toore, materjalide ja teenuste kulude tõusuga. Trendianalüüs näitas, et 2021. aastal tõusid kohustised kokku 22,9% võrreldes baasaastaga. 2020. aastal langesid kohustised kokku 10% võrreldes eelneva aastaga. Langus toimus võlad ja ettemaksed

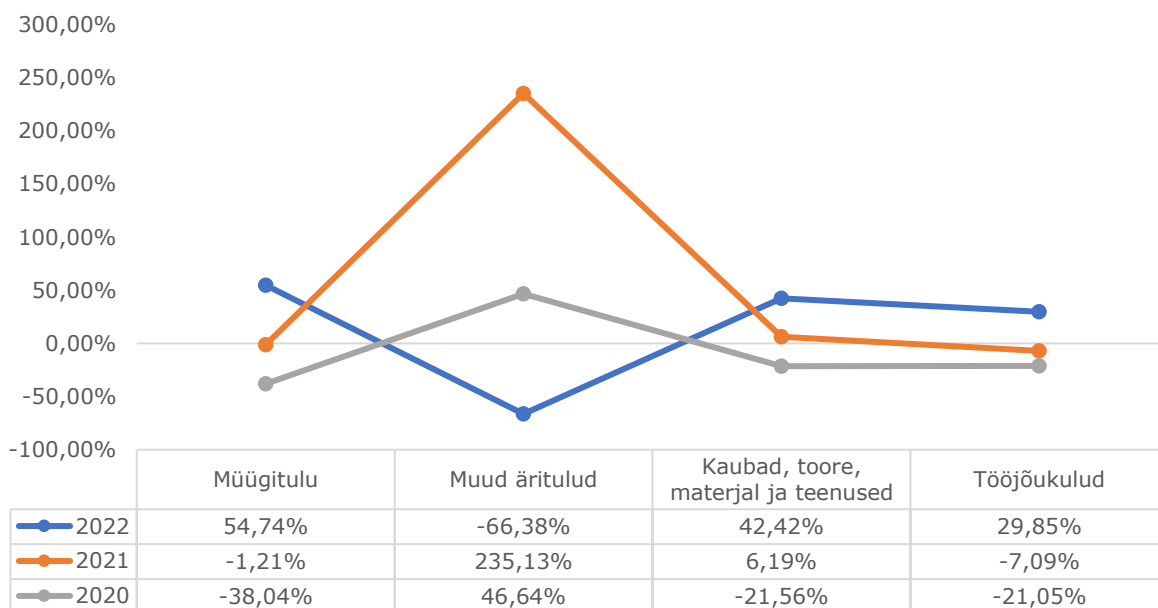
ridadel, kuna vähenesid ka ettevõtte kulud. Ka trendianalüüs näitab, et võrreldes baasaastaga oli langus 10%.

Joonis 3. Bilansi kohustiste horisontaalanalüüs ja trendianalüüs

Seega kriisi alguses langesid kohustised oluliselt ning see võib olla otseselt seotud piirangute kehtestamisega ja sellega, et külastajate arve vähenes oluliselt. Piirangute kehtestamisest järgnevatel aastatel võttis ettevõtte laenu, et kasvavate kuludega toime tulla.

Kasumiaruande horisontaalanalüüsist (Lisa 5) on näha, et 2022. aastal kasvas müügitulu 54,74% võrreldes eelneva aastaga. Müügitulu kasv tõi kaasa ka rahaliste vahendite paranemise bilansis. Samas kahanesid muud äritulud 66,38% võrreldes eelneva aastaga. Kaupade, toorme, materjali ja teenuste kasv oli 42,42%, mis on otseselt seotud energiahindade tõusuga. Tööjõukulud kasvasid 29,28% võrreldes eelneva aastaga. 2021. aastal kahanes muud äritulud 1,21%, kuid tänu toetustele tõusid muud äritulud 235,13% võrreldes eelneva aastaga. Samas tõusid kaubakulud 6,19%, mis viitab hindade kallinemisele, kuid langesid tööjõukulud 7,09%, mis võib olla seotud koondamisega. 2020. aastal langes müügitulu 38,04% võrreldes 2019. aastaga, samas tõusid muud äritulud. Kaubakulud langesid 21,56%, mis võis olla seotud tarneraskusega aga ka sellega, et teenindusettevõttes oli külastajaid vähe, siis ei läinud kaupasid nii palju vaja. Ka tööjõukulud langesid 21,05%, mis võis olla seotud töötajate koondamisega. Kasumiaruande horisontaalanalüüs on toodud joonisel (Joonis 4):

Joonis 4. Kasumiaruande horisontaalanalüüs

Seega kasumiaruandest on näha, et kriiside agul langes müügitulu oluliselt. Vaid 2022. aastal suutis ettevõtte saavutada müügitulu sarnaselt kriisi eelsele tasemele. Samas sai ettevõtte erinevaid toetusi, mis aitas kriiside tingimustel toime tulla. Võeti ka laenu, et kulusid katta. Kaubakulude kasv algas 2021. aastal ja tõusis järsult 2022. aastal. See võis olla tingitud energiahindade hüppelisest tõusust. Tööjõukulude langus näitas, et ettevõtte pidi koondama töötajaid.

1.1.2 Finantsaruannete vertikaalanalüüs

Vertikaal- ehk struktuurianalüüsil võrreldakse erinevate näitajate või kirjete suhet mõnda konkreetse näitajasse ja väljendatakse protsentides müügitulust või klientidelt raha laekumisest (Karu & Zirnask, 2001, lk 232). Vertikaalanalüüs näitab eri aastate aruandekirjete mingit osa tervikust. Võrdluseks saab võtta nii ettevõtte enda varasemaid aastaid, kui ka mõne teise sarnase ettevõtte andmeid. Bilansikirjete puhul vaadeldakse erinevate bilansikirjete osatähtsust bilansimahus ning kasumiaruandes vaadeldakse erinevate kulu- ja kasumikirjete osatähtsust müügitulust. Rahavoogude aruande kohta vertikaalanalüüsi enamasti ei teostata ning tulemusi võib võrrelda nii ettevõtte enda varasemate aastate näitajatega kui ka konkureeriva ettevõtte näitajatega, kuid viimasel juhul tuleb hoolikalt jälgida, et võrreldaks ikka võrreldavaid asju. Bilansi ja kasumiaruandes võib vertikaalanalüüsi nähtuv kirjete proportsioonide muutus viidata erinevatele asjaoludele: käibevara suurenenud osatähtsust bilansis võib viidata ettevõtte paranenud likviidsusele aga ka klientide halvenenud maksekäitumisele nõuete suurenemise tõttu; põhivara suurenenud osatähtsust bilansis võib viidata ettevõtte laienemisele, aga ka kasutuseta käibevarade pikaajalisele paigutamisele ning kasumi suurenenud osatähtsust

müügitulus võib viidata tõhusamale tegevusele aga ka erakorralistele tuludele või varade ümberhindlusele. Muutuste taga olevatele asjaoludele aitavad vastuseid leida raamatupidamise aastaaruande lisad, juhtkonna tegevusaruanne ning põhjalikum suhtarvude analüüs (Zirnask, 2001-2023, ptk 4.3.1, lk 2-3). Vertikaalanalüüsi arvutusvalem on järgmine (2) (Otsus-Carpenter, 03.05.2018):

$$\text{Osatähtsus näitajast} = \frac{100 \times \text{analüüsitava näitaja}}{\text{baasnäitaja}} \quad (2)$$

Praktikas kasutatakse kõige rohkem kasumiaruande vertikaalanalüüsi ja analüüsida saab nii skeem 1 kui ka skeem 2 järgi koostatud aruannet (Otsus-Carpenter, 03.05.2018).

Bilansi vertikaalanalüüsist saab vaadata, mitu portsenti moodustavad erinevad bilansikirjed bilansimahust. Sellise vertikaalanalüüsi abil saab kindlaks määrata, kui suure osa bilansimahust moodustavad käibevarad, põhivarad, kohustised ning omakapital ja millised on olnud bilansi muutused võrreldes varasemate aastatega (Bötškova & Teearu, 1997, lk 18).

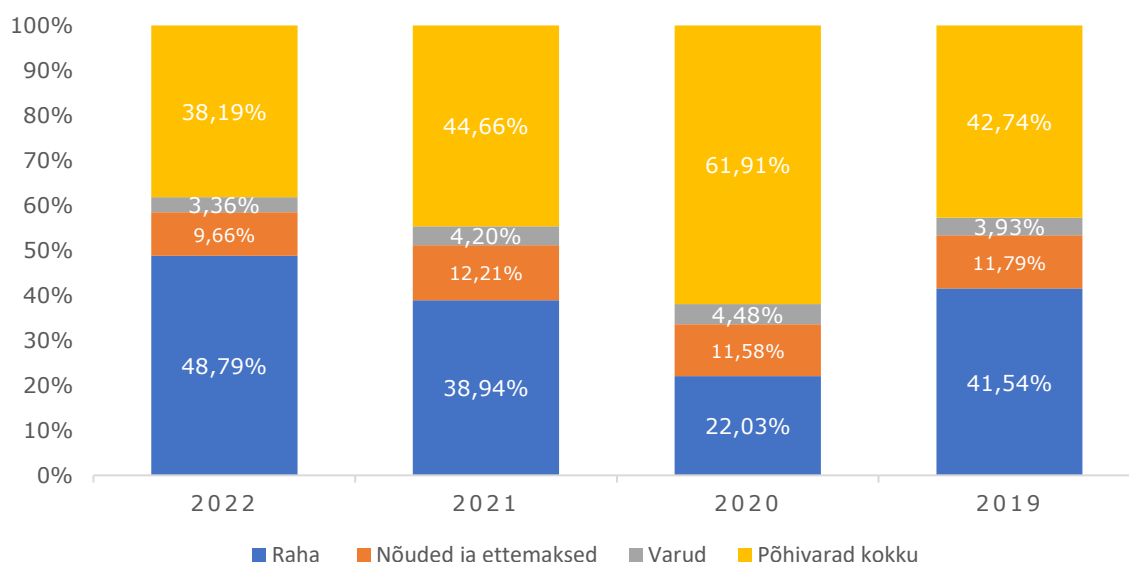
Lisa 3 on leitav bilansi vertikaalanalüüs. Ettevõtte bilansis toodud käibevarade osakaal on veidi suurem põhivarade osakaalust, mis ole väga tavapärane sellise ettevõtte puhul, sest reeglina on sarnastel ettevõtetel põhivara all hooned, seadmed ja inventaar, mille väärtus on väga suur. Selle ettevõtte ematettevõtte haldab ja tegeleb kinnisvaraga, seetõttu on kinnisvara ja suuremad seadmed ematettevõtte põhivaras. Samas tasub tähele panna, et majandusaasta aruande Lisa 1 (Arvestuspõhimõtted) all on kirjeldatud, et kõik üle 320 eurosed varad on põhivarad ja alla selle liigitatakse varude alla. Tänu sellele on ka varude osakaal väga väike. Ka nõuete ja ettemaksete osakaal ei ole väga suur, kuna ettevõtte sihtgrupp on peamiselt eraisikud, kes tasuvad teenuste eest ette või kohapeal koheselt. Huvitaval kombel on ettevõtte lühiajaliste kohustiste osakaal enneolematult suur ning pikaajaliste kohtustiste osakaal väike.

Ettevõttes on kasutusel kasumiaruande skeem 1, mis tähendab, et kulud on liigitatud lähtudes kulude olemusest. Kasumiaruandes on põhitegevuse müügitulu kõige kõrgem, mis näitab müügitegevuse efektiivsust ja võimekust tulu teenida oma peamiselt tegevuselt. Kuluridadest on kõige kõrgem kaubad, toore, materjal ja teenused, selle kulurea sisse kuulub ka elektri- ja soojusenergiakulud, mis on kerkinud läbi aegade kõrgemaks. Järgmisena on suured tööjõukulud, mis on igati loogiline teenuste pakkujatel. Ja seejärel mitmesugused tegevuskulud. Kuluread näitavad majandusliku kasu vähenemist.

Bilansi aktivast on näha (Joonis 5), et 2022. aastal moodustas raha kõige suurema osakaalu kogu bilansimahust, mis oli 48,79% ja see näitaja sarnaneb Covid-19 pandeemia

eelsele ajale. 2020. aastal oli raha osatähtsus bilansis kahanenud üle kahe korra. 2021. aastal oli raha osatähtsus 1,7 korda taastunud võrreldes 2020. aastaga. Ettevõtte suudab lühiajalisi kohustisi täita, kui tal on arvel piisavalt raha või kiiresti konverteeritavat vara (Kõomägi, 2006, lk 120). Ka horisontaalanalüüsist (Lisa 2) oli näha, et raha näitajad kahanesid oluliselt COVID-19.

Aktiva real on suure osakaaluga ka põhivara (Joonis 5). Põhivara alla kuuluvad kõik üle 320 euro maksvad varad, mille kasulik tööiga on üle ühe aasta ja mis ei ole kergesti realiseeritav. 2022. aastal oli põhivara osakaal 38,19%. 2020. aastal oli põhivara 61,91%, mis näitab seda, et piirangute tõttu kahanesid oluliselt ettevõttes kiiresti realiseeritavad käibevarad. 2021. aastal põhivara osakaal jõudis enam vähem samasse suurusjärku, kui ta oli enne kriise.

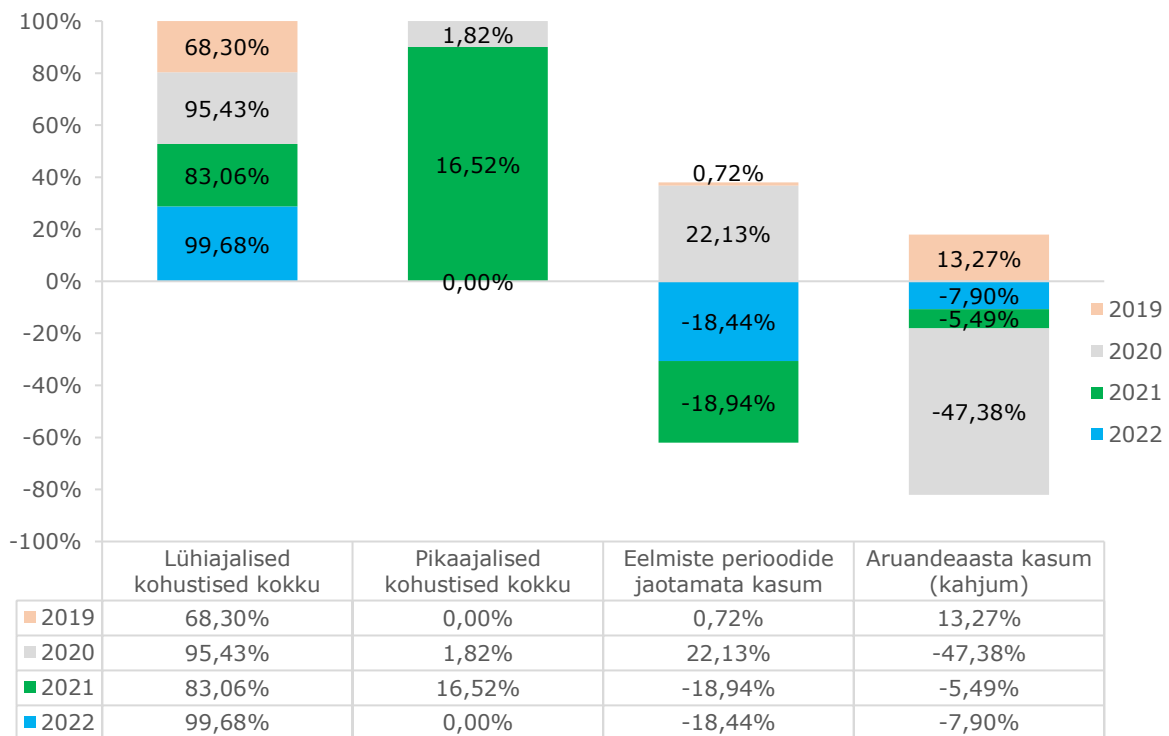

Joonis 5. Bilansi aktiva vertikaalanalüüs

Seega varade osakaal on oluliselt seotud liikumispiirangute ja energiakriisiga. Käibevarad langesid kaks korda võrreldes kriisieelse tasemega. Põhivara on igal aastal juurde ostetud, seetõttu on tõusnud ka põhivarade osakaal. Varude maht on läbi uuritava perioodi samas suurusjärgus.

Bilansi passivas on näha (Joonis 6), et 2022. aastal moodustas 99,86% lühiajalised kohustised, kusjuures sellest 52,71% olid lühiajalised laenukohustised ja 46,96% olid võlad ja ettemaksed. 2022. aastal oli eelmiste perioodide jaotamata kahjum 18,44% ja aruandeaasta kahjum 7,90%. 2020. aastal moodustas 95,43% lühiajalised võlad ja ettemaksed, märkimisväärne osa moodustab sellest muude viitvõlgade kirje, mis sisaldab kohustust ematettevõtte ees. Ka võlad töövõtjatele vähenesid oluliselt võrreldes baasaastaga ning see võib viidata koondamisele. Märkimisväärne on see, et ettevõttel on

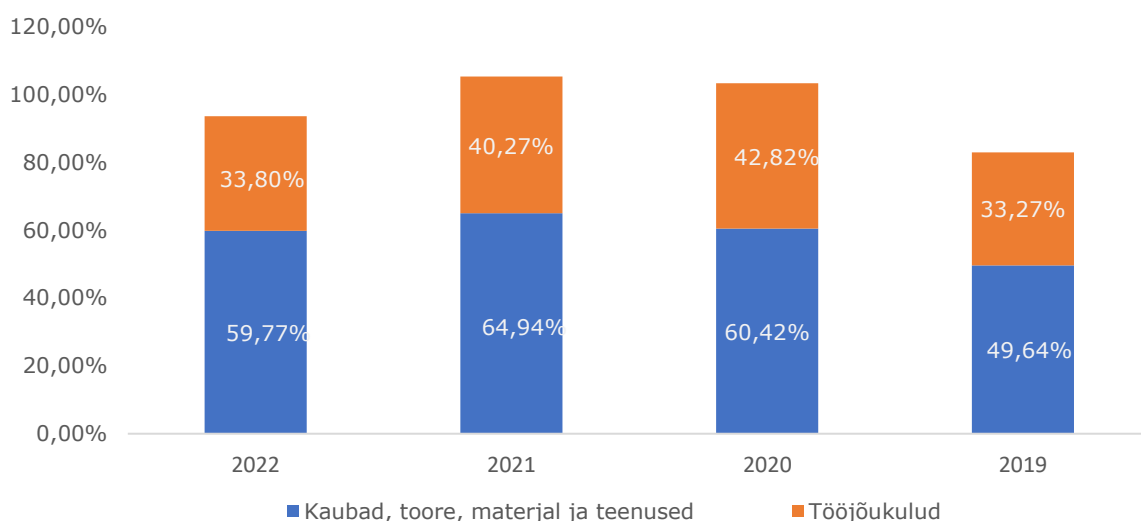
nii väike pikaajaliste kohustiste osakaal, see moodustas 2020. aastal vaid 1,82% ning oli seotud maksuvõlgadega. 2020. aastal oli eelmiste perioodide jaotamata kasum 22,13% mis näitab seda, et kriisile eelnenud ajal oli ettevõtte kasumlik, kuid aruandeaasta kahjum oli kogu uuritava perioodi jooksul rekordkõrge 47,38%. 2021. aastal moodustas lühiajaliste kohustiste osakaal 83,06%, suur osa sellest moodustas võlad tarnijale ja võlad seotud osapooltele. 2021. aastal oli pikaajaliste võlgnevuste osakaal 16,52%, kuid ettevõtte on otsustanud tasuta pikajalised kohustised 2022. aastal. 2021. aastal oli eelmise perioodide jaotamata kahjumi osakaal 18,94%, mis näitab, et liikumiskiirangud mõjutasid oluliselt ettevõtte tulemusi. Aruandeaasta kahjumi osakaal oli 5,49% mis näitab, et 2021. aastal paranes ettevõtte tulemus võrreldes eelneva aastaga. Kriiside-eelne tase oli muljetavaldav, 68,30% moodustasid lühiajalised kohustised. Eelmiste perioodide jaotamata kasumi osakaal oli väga väike, vaid 0,72%, kuid aruandeaasta kasum oli 13,72%. Omakapital oli kokku 31,70%.

Joonis 6. Bilansi passiva vertikaalanalüüsi

Kohustiste ja omakapitali suhe on muutunud märgatavalt võrreldes pandeemiaeelse ajaga. 2020. aastal oli ettevõtte suures kahjumis, koondati töötajaid, mida näitas ka lühiajaliste kohustiste osakaalu muutus. 2021. aastal võeti juurde pikaajalist laenu, aruandeaasta kahjum kaeti eelmise perioodi kasumiga, kuid ettevõtte lõpetas sellegipoolest kahjumiga. 2022. aastal kanti varasemalt võetud pikaajaline laenukohustus lühiajaliseks ja võeti veel laenu juurde, sellegi poolest lõpetas ettevõtte kahjumiga.

Kasumiaruande vertikaalanalüüsist on näha (Lisa 6), et kogu uuritava perioodi jooksul on kaubad, toore, materjal ja teenused osakaal kõige suurem olnud, sellele järgnevad töjõukulud (Joonis 7). 2022. aastal oli kogu uuritava perioodi jooksul kõige suuremad kulud kaubad, toore, materjal ja teenused, mis on otseselt seotud energiakulude tõusuga. Samas kui töjõukulud jäid veidi alla Covid-19 pandeemiaeelsele ajale. Võrreldes 2020. aastaga olid kaubad, toore, materjal ja teenused läbi uuritava perioodi kõige madalamad, see oli tingitud sellest, et müügitulu oli kahanenud aga ka sellest, et liikumispiirangud olid kõikjal ning tekkisid tarneraskused. 2021. aastal oli müügitulu madalam kui eelneval aastal, samas olid kaubad, toore, materjal ja teenuste kulud eelmise aastaga võrreldes kõrgemad ning seetõttu on ka see osakaal suurem. Tõjõukulud oli 2021. aastal madalad, sest koondati inimesi.

Joonis 7. Kasumiaruande vertikaalanalüüs

2022. aastal jõudis müügitulu samasse suurusjärku, kui see oli pandeemiaeelsel ajal. Samas oli 2022. aastal kaubad, toore, materjal ja teenused oluliselt kõrgemad baasaastaga võrreldes. Ka töjõukulud olid samas suurusjärgus võrreldes 2019. aastaga. Seega müügitulu oluline langus on otseselt seotud piirangutega, mis said alguse 2020. aastal. 2021. ja 2022. aastal kasvasid hüppeliselt energiakulud ning seda on näha ka kaubad, toore, materjal ja teenused ridadelt. Tõjõukulude langus oli peamiselt aastatel 2020 ja 2021, kuna töömahu vähenemise tõttu koondati töötajaid.

Rahavoogude vertikaalanalüüsi abil on võimalik vaadelda ettevõtete raha laekumist ja kasutamist (Lisa 7). 2022. aastal võttis ettevõtte lühiajalist laenu, mis moodustas rahakäivete analüüsis 99,64% kogu laekumistest. Samas kasutati raha enim materiaalse põhivara soetamise jaoks, mis moodustas 58,37%. Suur osa raha kasutamisest läks ka äritegevusega seotud kohustiste ning ettemaksude muutustele mis läks eelmise perioodi

lühiajaliste kohustiste katteks. 2021. aastal sai ettevõtte laenu, mis moodustas kogu raha laekumise osakaalust 53,56%. Saadi ka äritegevusega seotud kohustiste ettemakseid. Samal aastal kasutati raha materiaalse põhivara soetamiseks, millest moodustus 72,70% ning toimus äritegevuse nõuete ja ettemaksetega seotud muutused. 2020. aastal on peamine raha laekumine toimunud äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksude muutumise suhtes. Laekus raha ka sihtfinantseerimisest ning korrigeeriti varusid. 2020. aastal soetati põhivara, mis viis raha välja ning tasuti ka kohustisi. 2019. aastal tuli raha sisse põhivara müügist, saadi intresse ning korrigeeriti varusid. Raha väljaminek oli samal aastal äritegevuse kohustiste ja ettemaksude muutusest. Ka äritegevusega seotud nõuete muutusest. Seotati materiaalsel põhivara ja maksti dividende.

2.2 Suhtarvude analüüs

Kõige populaarsemad finantsanalüüsi meetodiks on suhtarvude analüüs, mis aitab esile tulla seoseid eri finantsaruannete või nende osade vahel (Zirnask, 2001-2023, ptk 4.1 lk 1). Finantssuhtarvud on kahe või mitme finantsnäitaja suhe ning on liigitatud järgmiselt: likviidsuse suhtarvud, käibekapitali kasutamise suhtarvud, tulukuse suhtarvud, kapitali struktuuri suhtarvud. Suhtarvude arvutamisel tasub meeles pidada, et finantsaruanded on oma olemuselt erinevad. Näiteks bilanss on staatiline aruanne, mis näitab perioodi hetkeseisundit, kuid kasumiaruanne ja rahavoogude aruanne on dünaamilised ning näitavad perioodi tulemusi, seetõttu tuleks võtta bilansi näitajatest keskmine (Otsus-Carpenter, 03.05.2018). Suhtarvude analüüsi eesmärgiks on võrrelda süsteemselt finantsanalüüsi eesmärgist tulenevaid näitajaid (Karu & Zirnask, 2001, lk 240) ja anda hinnang konkreetse ettevõtte ellujäämise kohta (McLaney, 1997, lk 55). Finantssuhtarvud on indikaator ettevõtte eesmärkide ja tegevuse hindamiseks, mille oluline osa on süsteemsus ja järjepidevus. Suhtarvude algnäitajad tulevad peamiselt bilansist (Stelmak, 2013, lk 47-48). Suhtarvude analüüs jaguneb peamiselt kolmeks: trendide analüüsiks, kus analüüsitakse ettevõtet mitme aastaaruande alusel; võrdlemine sarnaste tegevusvaldkondadega ettevõtete keskmisi näitajaid ja kompleksanalüüs (Aruste, 2006, lk 15). Igat näitajat saab mitmeti mõõta ja arvutada. Teatud suhtarve võib esitada protsentides, kordades või päevades. Üldine konvensioon on, et kui suhtarvu valem nõuab infot nii kasumiaruandest kui bilansist, siis kasutatakse bilansi arvnäitajana keskmist väärtust (Ilisson, 2004, lk 65). Vandeaudiitori Otsus-Carpenter sõnul seisneb finantsanalüüsi väärtus tehtud järeldustes, mille tulemusi on võimalik võrrelda kas samade näitajatega eelmistel perioodidel, konkurentide näitajatega, tegevusala keskmisega või „rusikareeglitega“. Järelduste tegemisel tuleb aga meeles pidada, et saadud näitajad on keskmised ning sõltuvad andmete kvaliteedist. Samuti tuleb konkurentidega võrdlemisel arvestada sellega, et ükski ettevõtte ei ole teineteisega üks ühele sarnane (Otsus-Carpenter, 03.05.2018).

2.2.1 Lühiajalise maksevõime analüüs

Likviidsussuhtarvude analüüsis hinnatakse peamiselt, kuidas ettevõtte saab oma lühiajalised kohustised tasutud ehk maksevõime suhtarvud näitavad ettevõtte võimet kreditoride nõudeid katta. Eri autorid käsitlevad maksevõime suhtarvude erinevaid näitajaid. Vaidlused käivad näiteks selle üle, kas eraldada maksevõime suhtarvud likviidsuse omast. Lühiajaliste võlgade tasumine sõltub sellest, kui palju on ettevõttel raha või kergesti rahaks muudetavat vara. Kõige likviidsem vara on raha, mis on kassas või pangavarvel. Veel on kõrglikviidsed väärtpaberid, mida saab kiiresti realiseerida ja lisaks ka ostjate debitoorne võlgnevus (Alver & Reinberg, 2002, lk 307).

Maksevõime indikaatoriteks on: puhaskäibekapital, lühiajaliste võlgnevuste kattekordaja, maksevõime kordaja ehk kiireloomuliste maksete tase, maksevalmiduse kordaja, mida nimetakse ka likviidsuskordajaks (Raudsepp, 1999, lk 141). Maksevõime näitaja parandamiseks peaks suurendama likviidseid käibevarasid ning vähendama lühiajalisi kohustisi. Näiteks, kui majandusaasta lõpus on plaanis soetada põhivara nii, et aruandes jääb võlg ülesse, siis võiks ostutehingut planeerida järgmisesse majandusaastasse (Nukka, 05.10.2018).

Puhaskäibekapitali arvutamiseks tuleb käibevarast lahutada lühiajalised kohustised. Puhaskäibekapitali näitajad pakuvad huvi peamiselt lühiajalistele laenuandjatele ja finantseerijatele, kuna see näitab, kui suures osas on oma loomult püsivad rahaallikad, sest lühiajalisi kohustisi kaetakse üldiselt käibevara arvelt (Stelmak, 2013, lk 49). Puhaskäibekapitali arvutamisel ei ole tegemist suhtarvuga vaid rahalise näitajaga (3) (Tearu & Krumm, 2005, lk 21):

$$\text{Puhaskäibekapital} = \text{käibevara} - \text{lühiajalised kohustised} \quad (3)$$

Positiivne puhaskäibekapital näitab, et ettevõtte on maksevõimeline (Bõtškova & Tearu, 1997, lk 19). Veel näitab puhaskäibekapital, kui palju on käibevaradesse paigutatud pikaajalisi kohustisi ja omakapitali (Tearu & Krumm, 2005, lk 21). Negatiivne puhaskäibekapital näitab, et ettevõtted on kasutanud põhivarade soetamiseks käibevarasid. Tegelikult ütleb rahandusteooria, et põhivarade soetamiseks tuleks kasutada pikaajalist kapitali. Kui eelnimetatud teooriat ei jälgita, siis tekib negatiivne puhaskäibekapital ja see on üks põhjus, miks ettevõtted lähevad pankrotti (Kõomägi, 2006, lk 121-122).

Puhaskäibekapitali arvutades selgub (Tabel 1), et ettevõttes oli kogu uuritava perioodi vältel puhaskäibekapital negatiivne, mis viitab sellele, et põhivarasid on tasutud

käibevaradega, seda kinnitavad ka rahavoogude aruanded (Lisa 7). 2022. aastal on puhaskäibekapital kõige suuremas miinuses, kuna kogu pikaajalised kohustised on kantud lühiajaliseks, ettevõtte on soovinud lühiajalisi kohustisi katta käibevaradega. 2020. aastal oli Covid-19 piirangutest tingitud müügitulud langenud ning see on mõjutanud ettevõtte rahalist seisul oluliselt ja seetõttu ületavad lühiajalised kohustised oluliselt käibevarasid. Ka 2021. aastal tõusid energiakulud ning seetõttu kasvanud ka võlad tarnijatele näitajad. Ka müügitulu oli oluliselt madalam, kui pandeemiaeelsel ajal ning seetõttu oli ettevõttel vähem käibevahendeid. Kõige madalam oli puhaskäibekapital 2019. aastal, kuid sellegipoolest oli see negatiivne. Põhjus, miks puhaskäibekapital oli 2019. aastal kõige madalam, seisneb selles, et ettevõttel olid suured lühiajalised kohustised, mis võis olla tingitud kõrgetest kaubakuludest, mitmesugustest tegevuskuludest ja tööjõukuludest kasumiaruandes.

Tabel 1. Puhaskäibekapitali näitajad aastate lõikes

	2022	2021	2020	2019
Puhaskäibekapital	-1 822 350	-1 006 690	-1 562 617	-475 952

Piirangute alguses langes puhaskäibekapitali näitaja oluliselt, kuna lühiajalised kohustised ületasid oluliselt käibevarasid. 2021. sai ettevõtte raha juurde muude äritulude näol, tänu millele tõusid lühiajaliste käibevarade näitajad, samas tõusid kaubakulud, mis omakorda tõstis lühiajaliste kohustiste näitajaid. 2022. aastal tõusis oluliselt müügitulu ning tänu sellele on tõusnud ka käibevarad kokku, trendianalüüs näitas, et ettevõtte on raha saanud juurde 31,1% võrreldes piirangute algusega. Samas kasvasid hüppeliselt kaubakulud, mis on otseselt seotud energiahingade kallinemisega. Seega kriiside tingimustel on langenud oluliselt puhaskäibekapital, mis näitab, et ettevõtte ei suuda tasuda lühiajalisi kohustisi käibevaradega. Nagu rahakäivete analüüsist selgus, on soetatud juurde ka põhivarasid ning tasutud selle eest käibevaradega. Selleks, et suurendada puhaskäibekapitali, peaks ettevõtte vaatama üle lühiajalised ja pikaajalised kohustised. Samuti tuleks üle vaadata põhivararad ja varud, kuna põhivaradesse kantakse liiga soodsad kaubad, mis võiksid tegelikult kuulda varude alla. Rahandusteooria järgi tuleks põhivara finantseerida pikaajaliste kohustistega, see parandaks oluliselt ettevõtte maksevõimet (Tearu & Krumm, 2005, lk 19).

Lühiajaliste võlgade üldkordaja näitab maksevõime taset ehk mitu korda on käibevara kogumaksumus suurem lühiajaliste kohustuste summast. Kui arvvärtus on liiga madal, siis võib ettevõttel tekkida raskusi lühiajaliste võlgade tasumisega. Liiga kõrge näitaja räägib aga ülemäärasest investeringust käibevarasse või firma probleemist lühiajalise krediidi saamisel. Hea lühivõlgade käibekordaja on vähemalt 1,60 kuid see sõltub ka tegevusvaldkonnast. Suurematel firmadel on tavaliselt stabiilsemad sissetulekud ja kindlam raha laekumine ning seetõttu võivad nende näitajad olla madalamal tasemel, kui

väiksematel ettevõtetel. Lühivõlgade kattekordaja miinus on see, et ignoreeritakse käibevara struktuuri, mis tähendab, et kogu käibevara loetakse likviidseks varaks (Stelmak, 2013, lk 49). Kui näitaja on alla 0,90, on maksevõime madal, mis tähendab, et ettevõtte ei suuda täita oma lühiajalisi kohustisi. Kohustised kasvavad käibevarast kiiremini ja suhtarvu väärtus väheneb (4) (Nukka, 05.10.2018):

$$\text{Maksevõime tase} = \frac{\text{käibevara}}{\text{lühiajalised kohustised}} \quad (4)$$

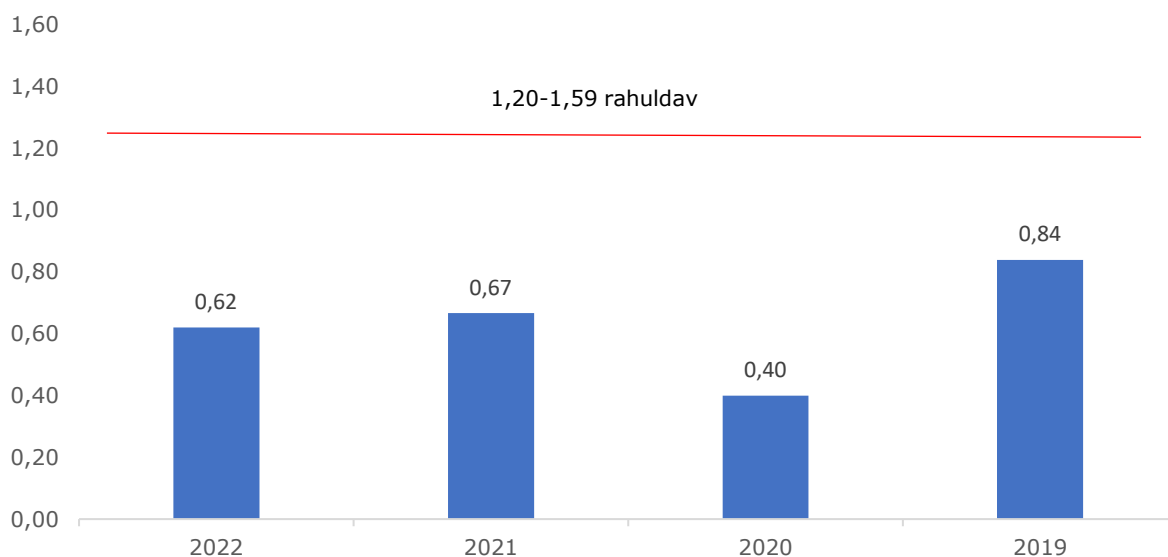
Üldjuhul eeldatakse, et ettevõtte lühiajaliste kohustiste kattekordaja võiks olla ligikaudu 2, see tähendab, et käibevara peaks ületama lühiajalisi kohustusi vähemalt kaks korda ning likviiduskordaja peaks olema vähemalt üks, mis tähendab, et kõrgema likviidsusega vara peaks olema sama palju kui lühiajalisi kohustusi (Otsus-Carpenter, 03.05.2018).

Üldised hindamiskriteeriumid (Teearu & Krumm, 2005, lk 19-20):

- $K > 1,60$ hea maksevõime tase,
- 1,20-1,59 rahuldav,
- 0,90-1,19 mitterahuldav,
- $K < 0,90$ nõrk.

Kreeditoride seisukohast on parem, mida suurem on selle suhtarvu väärtus. Ettevõtte poolt vaadatuna näitab suhtarvu liiga kõrge väärtus liigseid rahamahutusi käibevaradesse ja ressursside ebaefektiivset kasutamist (Teearu & Krumm, 2005, lk 19).

Kogu vaadeldava perioodi jooksul on maksevõime taseme tulemus olnud nõrk (Joonis 8). Nõrk tulemus võib olla tingitud laenude kajastamise viisist. Ühtlasi näitab see ka, et ettevõttel on raskusi tasuda oma lühiajalisi kohustisi käibevaradega. 2022. aastal oli maksevõime tase vaid 0,62 korda, mis oli peamiselt tingitud sellest, et ettevõtte lühiajalised kohustised kasvasid oluliselt. Lühiajaliste kohustiste kasvuga on seotud ka see, et ettevõtte on plaaninud tasuda kõik oma pikaajalised laenukohustised aasta jooksul. Samas on tõusnud oluliselt energiakulud ja tööjõukulud. 2020. aastal oli läbi vaadeldava perioodi kõige madalam tulemus, mis on tingitud sellest, et müügitulu vähenes ning ettevõtte käibevarad kokku vähenesid, samas kui lühiajalised kohustised olid samas suurusjärgus kriisieelse ajaga. 2021. aastal kasvasid käibevarad oluliselt, kuigi müügitulu ei kasvanud võrreldes 2020. aastaga, kuid horisontaalanalüüsist selgus, et ettevõtte sai 2021. aastal toetusi 235,13%, see suurendas ettevõtte käibevara oluliselt võrreldes 2020. aastaga. Samas tõusid ka 2021. aasta energiakulud, mis omakorda tõstis bilansi passivat ning seetõttu jäi 2021. aasta maksevõime tase samasse suurusjärku, kui see oli 2022. aastal. Kõige kõrgem tulemus oli kriiside eelsel ajal, kuid isegi siis ei küündinud see isegi mitterahuldava piirini.

Joonis 8. Maksevõime tase

Seega võib öelda, et maksevõimetase on kogu uuritava perioodi jooksul olnud nõrk, kuid maksevõime tase on veelgi langenud kriiside tingimustel. Nõrk tase näitab, et ettevõtetel on kohustised on kasvanud käibevaradest kiiremini. Kreditooride seisukohast näitab kõrgem suhtarv madalamat riski. Samas ettevõtte poolt vaadatuna näitab madalam suhtarv raha efektiivsemat juhtimist. Selleks, et saavutada parem maksevõime tase, tuleks ettevõtetel tegeleda lühiajaliste ja pikaajaliste kohustiste juhtimisega ning varude ja põhivarade juhtimisega.

Likviidsuskordaja ehk ehk happetest näitab samuti lühiajaliste kohustiste maksevõimet, kuid käibevarast lahutatakse vähemlikviidsed varad ehk varud. See näitaja räägib sellest, kui palju on kiirelt läbivat vara lühiajaliste kohustiste iga euro kohta. Happetest tulemust peetakse heaks, kui selle väärtus on 0,9 (5) (Stelmak, 2013, lk 49).

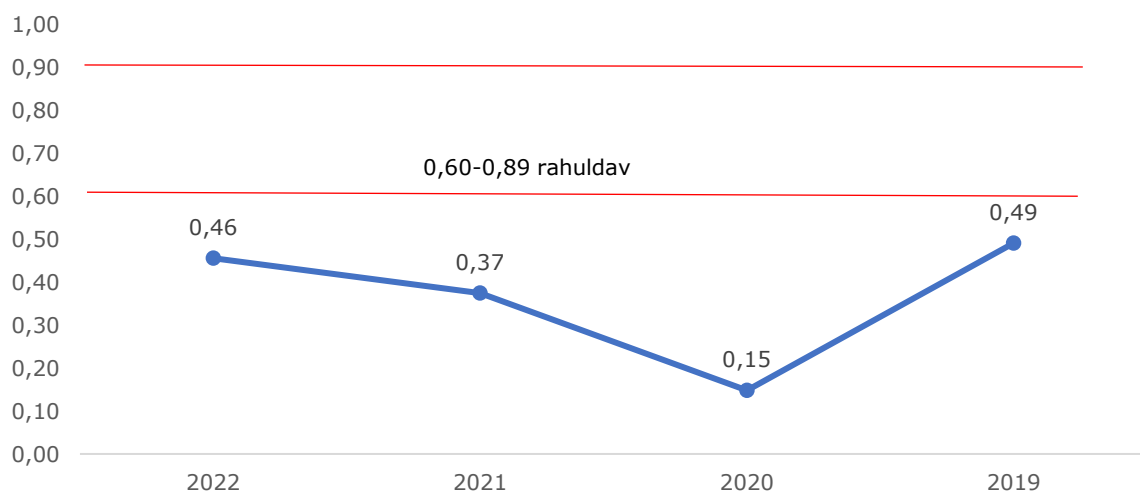
$$\text{Happetest} = \frac{\text{käibevarad} - \text{varud} - \text{ettemaksed}}{\text{lühiajalised kohustised}} \quad (5)$$

Happetest arutamisel on võimalik vaadelda olukorda, kui firma lõpetab tegevuse, kas ta saaks siis oma lühiajalised kulud kaetud või mitte. Tänapäeval loetakse heaks happetest väärtuseks vähemalt 0,9. Tänu oma konservatiivsusele on happetest hea likviidsusnäitaja. Üldaktsepteeritud seisukoht on, et happetest arutamisel loetakse varud vähemlikviidseks varaks aga võib esineda ka erandeid (Alver & Reinberg, lk 146).

Happetest tõlgendatakse järgmiselt:

- $K > 0,90$ hea,
- $0,60-0,89$ rahuldav,
- $0,30-0,59$ mitterahuldav,
- $K < 0,30$ nõrk.

Happetesti tulemused sarnanevad maksevõimetasemele kuid happetestist on maha lahutatud varud ja nõuete ettemaksed. Ettevõtte varude osakaal on kogu uuritava perioodi vältel olnud 3,36% - 4,48% vahemikus, mis näitab, et osakaal ei ole väga suur (Lisa 3). Kogu analüüsitava perioodi vältel on happetesti tulemused olnud mitterahuldavad või nõrgad (Joonis 9). 2022. aastal oli happetesti tulemus mitterahuldav, mis on seotud sellega, et ettevõtte on kandnud kõik pikaajalised kohustised lühiajaliseks. 2020. aastal langes piirangute tõttu müügitulu ning see põhjustas selle, et ettevõttel langes rahaliste vahendite tase. Ka nõuded vähenesid oluliselt ning seetõttu oli 2020. aasta happetesti tulemus ka väga madal, kõigest 0,15 korda. 2021. aastal tõusis happetesti tulemus mitterahuldavaks. Kuigi müügitulu oli madalam kui varasemal aastal, siis sai ettevõtte erinevaid toetusi ja seetõttu tekkis ka likviidseid vahendeid. Samas suurenesid ka nõuded võlad tarnijate ridadel, mis oli seotud energiakulude tõusuga, mida kajastati kaubad, toote, materjal ja teenused ridadel. Isegi kriiside-eelsel ajal ei saavutanud ettevõtte rahuldavat tulemust.

Joonis 9. Happetest

Seega kui lühiajalistest käibevaradest lahutati maha varad ja ettemaksed, siis kogu perioodi vältel on lühiajaliste kohustiste maksevõime olnud mitterahuldav või nõrk. Ettevõttel on kiirelt läbivat 0,15 – 0,46 eurot lühiajaliste kohustiste iga euro kohta ja kui ettevõtte lõpetaks tegevuse, siis ei suudaks ta katta oma lühiajalisi kohustisi kõige likviidsemate varadega.

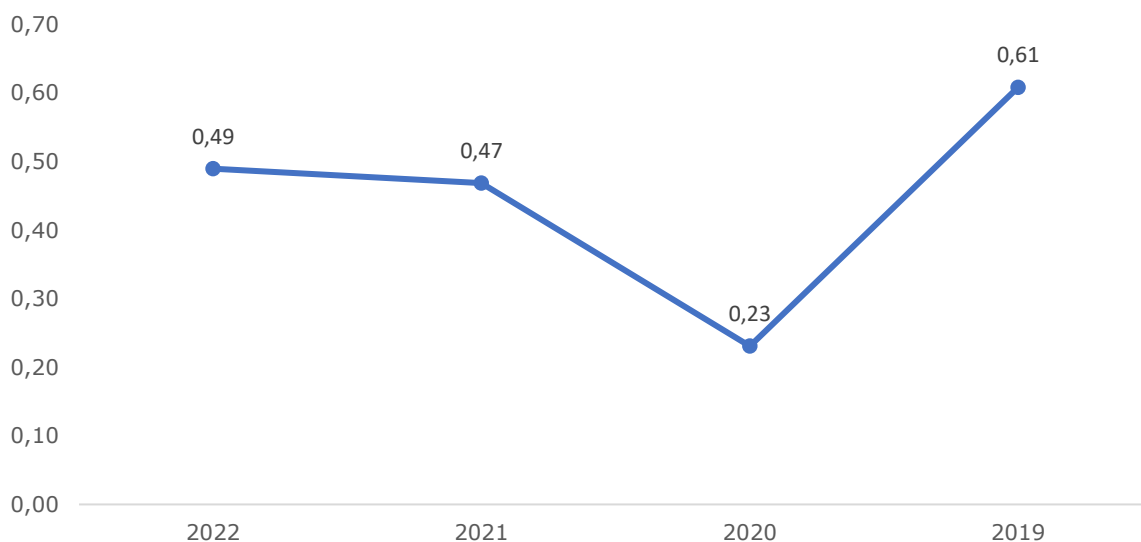
Vahetu maksevalmiduse kordaja näitab, kui suure osa lühiajalistest kohustistest on firma võimeline kohe tasuma ehk kui suur osa on kaetud väga likviidse varaga. Lühidalt öeldes, kui kiiresti suudab ettevõtte täita oma lühiajalisi kohustisi. Sõltuvalt

majandusharust ja ettevõttest võib näitaja olla väiksem kui 0,2. Üldine suund on, et raha on arvel võimalikult vähe, ülejäägid investeeritakse väärtpaberisse. Levinud viis on kasutada ka üleöödeposiite, kus sõlmitakse pangaga leping, päeva lõpus kasutab pank ettevõtte raha ning hommikuks kantakse raha tagasi koos intressidega (6) (Stelmak, 2013, lk 50).

$$\text{Vahetu maksevõime kordaja} = \frac{\text{raha}}{\text{lühiajalised kohustised}} \quad (6)$$

Üldiselt on levinud arvamus, et kogusumma peaks moodustama 5-10% koguvarast. Üldine suund on see, et rahajäägid oleks kontol võimalikult väikesed ning raha oleks kasutatud otstarbekalt (Alver & Reinberg, 2002, lk 311).

Lühiajalisi väärtpabereid ettevõttel ei olnud ning seetõttu seda ka valemisse ei lisatud. Vahetu maksevõime kordaja põhjal on näha (Joonis 10), et 2022. aastal on ettevõtte võimeline 0,49 korda täitma lühiajalisi kohustisi väga likviidse vara ehk rahaga, selline tulemus oli tingitud sellest, et ettevõtte müügitulu oli saavutanud kriisieelse taseme, lisaks oli ettevõtte saanud muid äritulusid toetuste näol, et kriisidega toime tulla. Vertikaalanalüüsist on näha, et raha moodustas koguvarast 48,79%, mis on liiga kõrge tulemus. 2020. aastal oli ettevõtte rahaline seis üle kahe korra väiksem võrreldes 2022. aastaga, müügitulud langesid järsult, samas kui lühiajalised kohustised olid samas suurusjärgus, kui kriisile eelnenud ajal. 2020. aastal suutis ettevõtte katta lühiajalisi kohustisi 0,23 korda väga likviidse käibevaraga. Samas vertikaalanalüüsist selgus (Lisa 3), et 2020. aastal raha osakaal koguvarast oli 22,03%, mis on tegelikult üsna kõrge näitaja. 2021. aastal tõusis rahaliste vahendite tase 0,47-le, mis on sarnane tulemus võrreldes 2022. aastaga. 2021. aasta peamise tõusu põhjus oli see, et ettevõtte sai toetusi ja kriisiabi, samas kasvasid kulud märgatavalt tänu energiahinna tõusule. Vertikaalanalüüsist selgus, et raha osakaal 2021. aastal oli 38,94%, mis on kõrge tulemus (Lisa 3). Vahetu maksevõime kordaja oli kõige kõrgem kriisieelsel ajal ning siis oleks ettevõtte suutnud täita 0,61 korda lühiajalisi kohustisi, samas näitab see seda, et ettevõtte arvel on olnud liiga palju vabasid vahendeid ning raha oleks saanud kasutada otstarbekamalt.

Joonis 10. Vahetu maksevõime kordaja

Vahetu maksevõime kordaja põhjal on näha (Joonis 10), et ettevõtte rahaline olukord oli kriisile eelnenud ajal oluliselt parem. Covid-19 pandeemiast põhjustatud liikumispiirangutel on otsene seos ettevõtte rahalisele võimekusele. Tänu toetustele ja piirangute leevendamisele paranes ettevõtte maksevõime kordaja 2021. ja 2022. aastal. Sellegipoolest saab järeldada, et ettevõtte suudab väga suurt osa lühiajalisi kohustisi katta käibevaradega. Samas on üldine suund sellel, et ettevõtte arvel oleks võimalikult vähe raha ning raha peaks teenima raha. Ettevõtte võiks kasutada raha otstarbekamalt investeerides, kasutades lühiajalisi deposiite või hoiused, laenama raha välja ja teenima intressi, et tekitada raha juurde.

Nelja lühiajalise maksevõime näitaja alusel võib öelda kõige keerulisem aeg oli teenidusettevõttel 2020. aastal, kui kehtestati piirangud, sest siis langes oluliselt ettevõtte maksevõime tase, lühiajalised kohustised ületasid oluliselt käibevarasid ja ettevõtte ei oleks suutnud katta oma lühiajalisi kohustisi käibevaradega. 2021. aastal sai ettevõtte toetusi ja kriisiabi, mis aitas kuludega paremini toime tulla, kuid näitajad olid siiski madalad. 2022. aastal tõusis müügitulu pandeemia eelsele tasemele, kuid kasvasid hüppeliselt energiakulud ning seetõttu võttis ettevõtte ka lühiajalist laenu, et kuludega toime tulla. Järelikult on kriiside tingimustel teenidusettevõtte finantsmajanduslik olukord halvenenud, kuna kõik lühiajalise maksevõime näitajad on halvenenud võrreldes kriisideeelse ajaga.

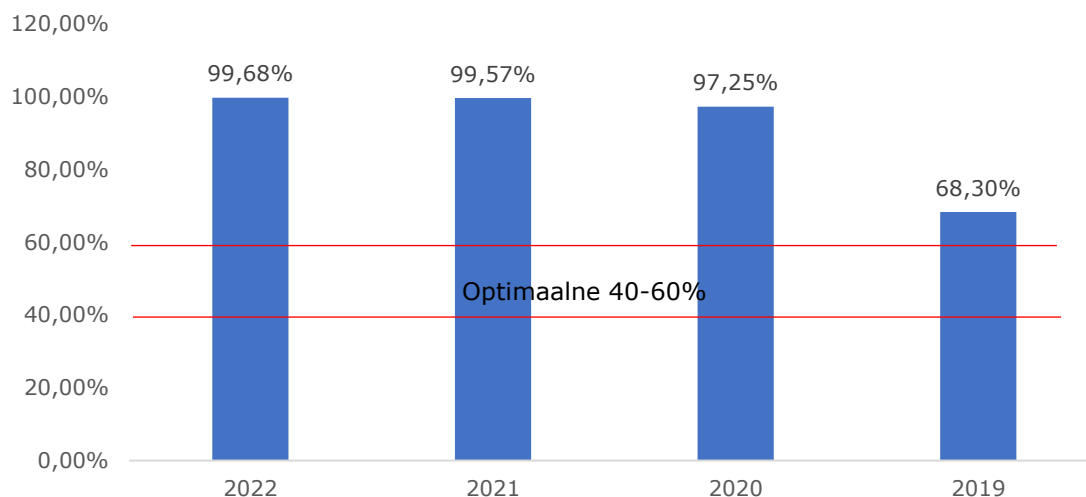
2.2.2 Pikaajalise maksevõime analüüs

Võimendusanalüüs on üks keerukamaid ja vastuolulisemaid, sest iga analüütik võib leida erinevaid spetsiifilisi lähenemisviie. Samas on võimendusanalüüs suurema rakendusliku väärtusega ettevõtte eri tegevusvaldkondade analüüsil ja kavandamisel. Finantsvõimendus lähtub asjaolust, et mida kõikumavam on ettevõttel kapitalistruktuuris laenude osatähtsus, seda enam muutub omakapitali ja koguvarade tulusus. Intresside suurus laenudelt on fikseeritud lepinguga, kus tuleb tagasi maksta laenu põhiosa ja intressid. Mida rohkem ettevõtte kasutab laenusid, seda vähem peavad omanikud ettevõttesse omavahendeid paigutama. See tähendab, et mida rohkem kasutatakse laenu, seda suurem on finantsvõimendus ja omanike puhaskasumi saamine muutub järjest ebaühtlasemaks. Sellega seoses suureneb volatiivsus, mis tähendab ka suuremat riski (Raudsepp, 1999, lk 126). Finantsvõimenduse kasutamise arvutamiseks peaks vastama kahele küsimusele. Esiteks, mil määral ettevõtte kasutab oma vajaduste finantseerimiseks laenatud vahendeid ja teiseks, kas ettevõtte on võimeline maksma võõrkapitaliga seotud kulusi, milleks on intressid või laenu kustutamine. Esimesel juhul annavad vastuse järgmised kordajad (7) (Teearu & Krumm, 2005, lk 24-25):

$$Võlakordaja = \frac{\textit{kohustised}}{\textit{koguvara}} \quad (7)$$

Seda näitajat väljendatakse protsentides ja näitab, mitu protsenti varadest on võõrvahendite abil soetatud (Teearu & Krumm, 2005, lk 15). Võlasuhte võrdluste tõlgendamiseks võrreldava grupi või sama ettevõtte suhtarvudega varasematest aastatest kasutatakse „rusikareegleid“. Finantssuhtarvude tase olenev laenutsüklilist majanduses, kas pangad on nõus laenu andma või on nad ettevaatlikud. Rusikareegel on vahemikus 40-60%, kindlasti ei tohiks ületada 70-80 protsendi piiri (Nukka & Noorväli, 2020, lk 284) ning krediitorid eelistavad näha võlakordajat pigem madalamana, sest siis on risk väiksem. Samas võlakordaja suur väärtus tähendab kõrgemat intressi ning kui võlakordaja ületab teatud suurusi, siis ei ole võimalik laenu anda isegi väga kõrge intressi määra puhul (Alver & Reinberg, 2002, lk 315).

Kogu uuritava perioodi vältel on võlakordaja kriiside tingimustes üle kriitilise piiri, mis tähendab, et kreditoride jaoks on ettevõttele laenu andmine liiga suure riskiga (Joonis 11). Kriisi tingimustes on ettevõtte varadest 99% soetatud võõrkapitali eest, kohustised on kasvanud ja samal ajal omakapitali maht on kahanenud kahjumi tõttu. Vaid kriisidele eelnenud ajal ületas võlakordaja üle optimaalset piiri. See oli tingitud sellest, et ettevõttel oli madalad kohustised ja ettevõtte töötas kasumlikult.

Joonis 11. Võlakordaja

Reaalsuses optimaalne tase oleneb valdkonna spetsiifikast ja või olla kõrgem või madalam. Laenatud kapitali puhul peab ettevõtte saavutama mõistliku tasakaalu laenuga rahastamisest saadava kasu ja kulude vahel (Nukka & Noorväli, 2020, lk 284).

Võlakordaja vähenemine on seatud sellega, et kriiside tingimustel vähenes oluliselt ettevõtte omakapital. Kogu kriiside perioodil töötas ettevõtte kahjumlikult ning seetõttu on kohustiste osakaal väga suur. Selleks, et võlakordajat parandada peaks ettevõtte teenima kasumit.

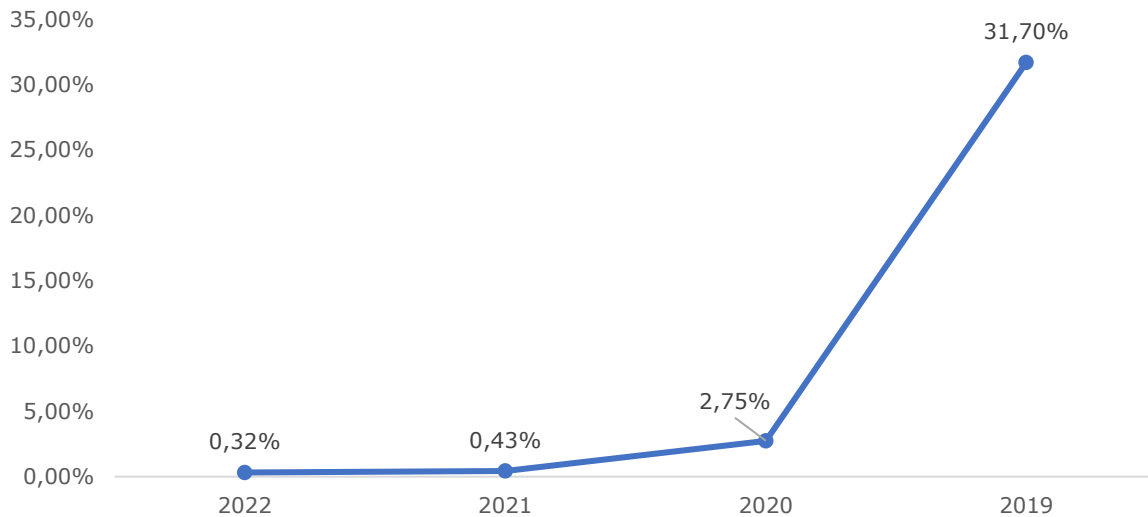
Soliidsuskordaja näitab peamiselt kui suur osa on finantseeritud omakapitaliga (Alver & Reinberg, 2002, lk 316). Soliidsuskordaja iseloomustab finantsvõimenduse rakendamise taset, mis vastupidiselt võlakordajale näitab omakapitali osakaalu finantseerimisallikate suhtes. Kõrge soliiduskordaja peegeldab kehva finantsstruktuuri juhtimist (8) (Teearu & Krumm, 2005, lk 26):

$$\text{Soliidsuskordaja} = \frac{\text{omakapital}}{\text{kohustised} + \text{omakapital}} \quad (8)$$

Omakapitali suurem osakaal on märk sellest, et ettevõtte risk on väiksem ning reeglina tal ei teki probleeme finantskohustiste täitmisega. Teisest küljest aga on omakapitali hind võrreldes võõrkapitaliga kallim, mis tähendab, et kõrge omakapitali osakaaluga ettevõtte ei kasuta ära võimalust väärtuse suurendamiseks. Soliidsuskordaja väärtuse näitaja võiks jääda vahemikku 40-60% või vähemalt 20-30% (Zirnask, 2001-2023).

Kriiside tingimustes on soliiduskordaja tase väga madal (Joonis 12). See on peamiselt tingitud sellest, et ettevõtte kohustised moodustuvad kriiside perioodil 99% kogu varast ning omakapital on madal, kuna ettevõtte ei teeni kasumit. Varasem kasum on kasutatud kahjumi katmiseks. Vaid kriisile eelnenud ajal oli soliiduskordaja näitaja üle 30%, mis on

hea tulemus. Selle peamine põhjus seisnes selles, et ettevõtte töötas kasumlikult ning ka 2018. aasta lõpetati kasumiga.

Joonis 12. Solliidsuskordaja

Antud olukorras on kriisid mõjutanud tugevalt omakapitali suhet kogu passivasse. Kriiside tingimustes on omakapitali osakaal väga väike, mis näitab, et ettevõttel on suur risk kreditoride jaoks ning tal võib tekkida probleeme kohustiste täitmisega. Kogu kriiside vältel on ettevõtte töötanud kahjumlikult ning varasemgi kasum on läinud kahjumi katteks. Ettevõtte on suuremas osas finantseerinud kohustisi omakapitaliga.

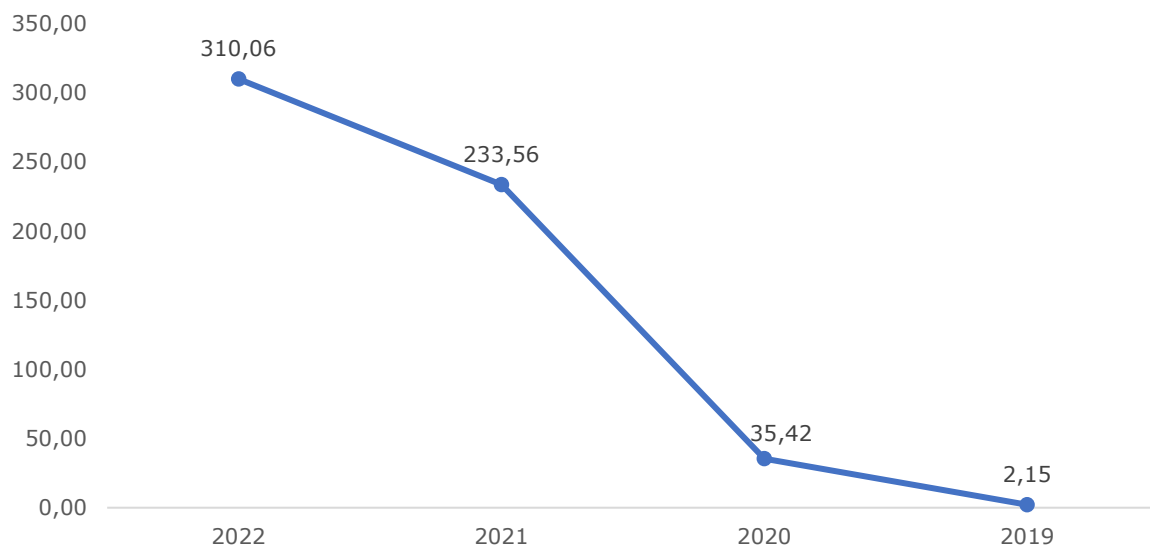
Omakapitali võlasiduvus näitab kohustiste suhet omakapitali, iseloomustades võõrkapitali kasutamise seotud riski (9) (Alver & Reinberg, 2002, lk 316):

$$\text{Omakapitali võlasiduvus} = \frac{\text{kohustised}}{\text{Omakapital}} \quad (9)$$

Mida suurem on võõrkapital omakapitaliga võrreldes, seda enam laieneb omaniku risk ka kreditoritele, et raha tagasi saada. See muudab ka ettevõtte finantsseisundi ebastabiilsemaks (Alver & Reinberg, 2002, lk 316).

Omakapitali võlasiduvus on kõige kõrgem olnud 2022. aastal, ettevõtte kohustised on 310,06 korda suuremad kui omakapital, madal omakapital on tingitud sellest, et ettevõtte on olnud kahjumis, kõrge kohustise näitajad on tingitud sellest, et ettevõtte on võtnud laenu ning energiakriiside tõttu on kasvanud ka kulud. 2020. aastal oli kohustiste suhe omakapitali suhtes 35,42 korda, see oli tingitud sellest, et ettevõtte kohustised langesid tarneraskuste tõttu, külastajate arv vähenes ning seetõttu ei olnud tarvis ka varusid täiendada ning kuigi ettevõtte töötas 2020. aastal kahjumis, siis eelneval aastal oli ettevõtte olnud kasumis ning seetõttu oli ka omakapital suurem. 2021. aastal tõusis omakapitali võlasiduvus väga kõrgeks, kuna kahjumit kaeti varasema kasumiga. Vaid kriisieelsel ajal

oli omakapitali võlasiduvus väga madal, ettevõtte hoidis oma kohustised madalad ja teenis kasumit (Joonis 13).

Joonis 13. Omakapitali võlasiduvus

Kriisi tingimustes on ettevõtte finantsseisund muutunud väga ebastabiilseks, see teeb kreditorid ettevaatlikuks kuna ettevõtte on liiga riskantne, et talle laenu anda. Selleks, et omakapitali võlasiduvust parandada, peaks ettevõtte kasvatama müügitulu ja taas kasumit teenima.

Pikaajaliste kohustiste osakaalu ettevõtte kapitalis iseloomustab **kapitaliseerituse kordaja** (10) (Tearu & Krumm, 2005, lk 24):

$$\text{Kapitaliseerituse kordaja} = \frac{\text{pikaajalised kohustised}}{\text{pikaajalised kohustised} + \text{omakapital}} \quad (10)$$

Kapitaliseerituse taseme näitaja, kapitali hinna ja omakapitali kasumitootluse vahel on vahetu seos (Tearu & Krumm, 2005, lk 24). Pankade finantseerimistingimustes on omakapitali nõue tavaliselt vähemalt 20-30% eelkõige pikaajalisi kohustisi ja omakapitali silmas pidades. Kreditoride jaoks on turvaline ettevõtte see, kus omakapital on laenukapitaliga võrdne või sellest suurem, sest isegi varade väärtuse kahekordse vähenemise korral on kreditooridel võimalus oma nõude rahuldamiseks. Tulenevalt äriseadustikust peab ettevõtte omakapital olema suurem, kui pool osa- või aktsiakapitalist, kuid mitte vähem kui osa- või aktsiakapitali miimumsuurus (Zirnask, 2001-2023, lk 2). Ettevõtte on kasutanud pikaajalisi laenukohustisi vaid 2021. ja 2020. aastal. Teistel aastatel on kasutuses olnud lühiajalised kohustised või on kaetud kulusid käibevaradega. 2020. aastal kanti pikaajaliste kohustiste alla maksuvõlad ning see oli ka ainus pikaajaline kohustis. 2021. aastal võttis ettevõtte pikaajalist laenu, samas oli kahjumi tõttu omakapitali tase oluliselt langenud, siis seetõttu on 2021. aasta näitaja ka nii kõrge (Tabel 2).

Tabel 2. Kapitaliseerituse kordaja

	2022	2021	2020	2019
Kapitaliseerituse kordaja	0,00	0,97	0,40	0,00

Seega kriiside tingimustes on ettevõtte kasutanud võõrkapitali, kuid kui majandustulemused on paranenud ja lühiajalisi käibevahendeid on juurde tekkinud, siis on pikaajalisest võõrkapitalist loobunud. Vetrikaalanalüüsist (Lisa 3) selgus, et omakapital moodustas 31,70% vaid kriisi eelsel ajal. Kriiside tingimustes on aga omakapitali osakaal väga väike, mis on risk kreditoride jaoks.

Kõik maksevõime kordajad kinnitasid, et tulemused on halvenenud kriiside ajal. Langus oli tingitud sellest, et ettevõtte töötas kogu kriiside perioodil kahjumlikult. Pikaajalise maksevõime analüüsi tulemusel on näha, et ettevõtte on kriiside perioodil kasutanud pikaajalisi kohustisi vaid piirangute alguses 2020. aastal, kui kanti maksuvõlad pikaajaliste kohustiste alla ja 2021. aastal võeti pikaajalist laenu.

2.2.3 Efektiivsuse analüüs

Toimimis-ehk efektiivsussuhtarvude käibekordajate abil saab hinnata, millised varad mõjutavad müügitulu ning millised varasid tuleb tootlikumalt rakendada või millistest varadest loobuda (Stelmak, 2013, lk 50). Vara kasutamise efektiivsust iseloomustavad käibekordajad, mille leidmiseks võrreldakse müügitulu vara maksumusega. Varade kasutamise efektiivsuse analüüsi kordajad näitavad, kui efektiivselt ettevõtte kasutab oma varasid müügikäibe genereerimiseks. Nimetatud näitajaid saab arvutada nii varade kohta tervikuna kui ka vara liikide lõikes. Vara kasutamise tulemuslikkust iseloomustavad käibekordajad, mille leidmiseks võrreldakse müügikäivet vara maksumusega, kuid nende arvutamisel tekib probleem, kus kasumiaruandes toodud müügikäive on perioodi näitaja, kuid bilansis on varad teatud kuupäeva seisuga. Sellega sooses tuleks mõelda, kumb arvutuskäik on otstarbekam, kas arvutada välja varade keskmine maksumus, liites varade aasta alguse ja lõpu maksumuse ning jagada kahega või lähtuda aasta lõpu maksumusest. Keskmisest maksumusest lähtudes antakse hinnang möödunule. Aasta lõpu järgi maksumust arvutades on otstarbekas lähtuda ettevõtte tegevuse prognoosimisel (Teearu & Krumm, 2005, lk 22-23). Efektiivsussuhtarvude abil on näha kui tõhusalt firma on kasutanud oma vara läbimüügi suurendamiseks (Stelmak, 02.12.2023).

Debitoorse võlgnevuse käibekordaja näitab, mitu korda toimub keskmiselt aruandeperioodil lühiajaliste nõuete tasumine (Bötškova & Teearu, 1997, lk 23). Debitoorne võlgnevus tekib, kui firma müüb teenuseid või kaupu krediiti (Teearu & Krumm,

2005, lk 23). Kuna nõudes esitatakse käibemaksuga aga müügitulu kajastatakse ilma käibemaksuta, siis õigema tulemuse saamiseks tuleks nõuetelt ostjate vastu maha arvestada käibemaks (Tearu & Krumm, 2005, lk 23). Suhtarvu madal väärtus viitab sellele, et ostjatel võib olla probleeme kaupade ja teenuste eest tasumisega (11) (Alver J. & Alver, L., 2011, lk 196).

$$\begin{aligned} & \textit{Debitoorse võlgnevuse käibekordaja} \\ & = \frac{\textit{Müügitulu}}{\textit{keskmine lühiajaline nõue - ostjate ettemaksed}} \end{aligned} \quad (11)$$

Selles uuringus ei ole nõuetelt ostjate vastu käibemaksu maha arvestatud, kuna autor pole kindel, kui suur osa on 20% käibemaksuga ja kui suur osa on 9% käibemaksuga.

Debitoorse võlgnevuse käibekordaja on kogu perioodi jooksul olnud negatiivne (Tabel 3). Ühest küljes on see tingitud sellest, et teenindusettevõtte peamine sihtgrupp on erakliendid, kes tasuvad ette või toimub tasumine teenuse kasutamise ajal ja seetõttu ei toimu suures plaanis krediitmüüki. Ka vertikaalanalüüsist on näha, et krediitmüügi osakaal on 9,66-12,21% kogu perioodi vältel. Teisalt mõjutab debitoorse võlgnevuse käibekordajat ka ettemaksed, mis on päris märkimisväärne osa debitoorse võlgnevuse suhtarvu arvutamisest.

Tabel 3. Debitoorse võlgnevuse käibekordaja

	2022	2021	2020	2019
Debitoorse võlgnevuse käibekordaja	-87,66	-28,06	-82,82	-44,41

Debitoorse võlgnevuse osakaal on teenindusettevõttes negatiivne, kuna peamiselt tehakse kas ettemakseid või tasutakse teenuse tarbimise eest kohapeal ja sellest tingituna ei ole ka nõuete osakaal väga suur. Debitoorse võlgnevuse näitaja tulemusi ei saa ka objektiivselt hinnata, kuna nõuetelt pole maha arvatud käibemaksu.

Debitoorse võlgnevuse käibevälde kajastab perioodi, mille jooksul laekuvad ostjate nõuded ehk teisisõnu näitab see päevade arvu kui palju kulub müügist kuni raha laekumiseni (12) (Kõomägi, 2006, lk 115)

$$\textit{Debitoorse võlgnevuse käibevälde} = \frac{360}{\textit{debitoorse võlgnevuse käibekordaja}} \quad (12)$$

Samal põhjusel nagu debitoorse võlgnevuse käibekordaja on debitoorse võlgnevuse käibevälde kogu perioodi vältel negatiivne (Tabel 4). See iseloomustab kas liiga ranget

krediidipoliitikat või seda, et kliendid tasuvad arveid kohe ja krediitmüüki on vähesel määral.

Tabel 4. Debitoorse võlgnevuse käibevälde

	2022	2021	2020	2019
Debitoorse võlgnevuse käibevälde	-4,11	-12,83	-4,35	-8,11

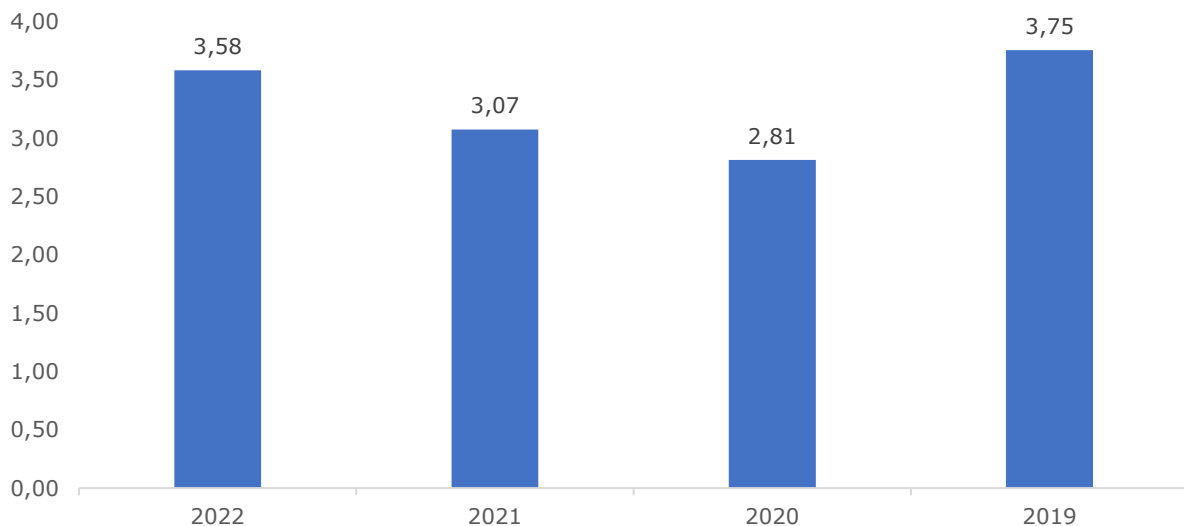
Kuna ettevõtte peamine sihtgrupp on eraisikud, kes broneerivad ette tehes ettemaksusid või maksavad kohe tarbimise eest, siis seetõttu on debitoorse võlgnevuse käibevälde ka negatiivne. Ettevõtte saab sisuliselt kohe rahad kätte.

Varade käibekordaja iseloomustab tervikuna varade kasutamist ja selle näitaja abil on võimalik näha palju kasutati ettevõtte koguvara tulude teenimiseks (Alver & Reinberg, 2002, lk 315). Mida kõrgem on näitaja, seda efektiivsem on varade kasutamine (13) (Tearu & Krumm, 2005, lk 22-23):

$$\text{Koguvara käibekordaja} = \frac{\text{müügitulu}}{\text{keskmine koguvara}} \quad (13)$$

Selle suhtarvu arvutamisel on võimalik teada saada, kui aktiivselt on ettevõtte suutnud müügitulu saada ühe varasse paigutatud euro kohta. Mida suurem väärtus, seda parem. Detailsema info saamiseks on mõistlik arvestada koguvara käibekordaja vara liikide lõikes (Nukka, 05.10.2018).

Koguvarade käibekordaja on heal tasemel, kuna terve perioodi vältel on varade kasutamine toonud müügitulu iga varasse paigutatud euro kohta (Joonis 14). Kõige väiksem oli varade käibekordaja 2020. aastal, kui algasid piirangud, see on tingitud sellest, et müügitulu langes oluliselt kehtestatud piirangute tõttu. 2021. aastal tõusis tulemus 0,26 euro võrra, kuna ettevõtte sai kriisiabi ja toetusi. 2022. aastal oli koguvarade käibekordaja sarnane kriisieelse ajaga, kuna müügitulu oli 2019. aastal ja 2022. aastal samas suurusjärgus.

Joonis 14. Koguvarade käibekordaja

Kriiside tingimustel on langenud koguvara käibekordaja, kuna langes ka müügitulu see näitab, et ettevõtte ei ole töötanud sama efektiivselt nagu kriisi eelsel ajal. Kõige madalam oli koguvarade käibekordaja piirangute kehtestamise aastal. 2022. aastal tõusis koguvarade käibekordaja tänu müügitulu kasvule.

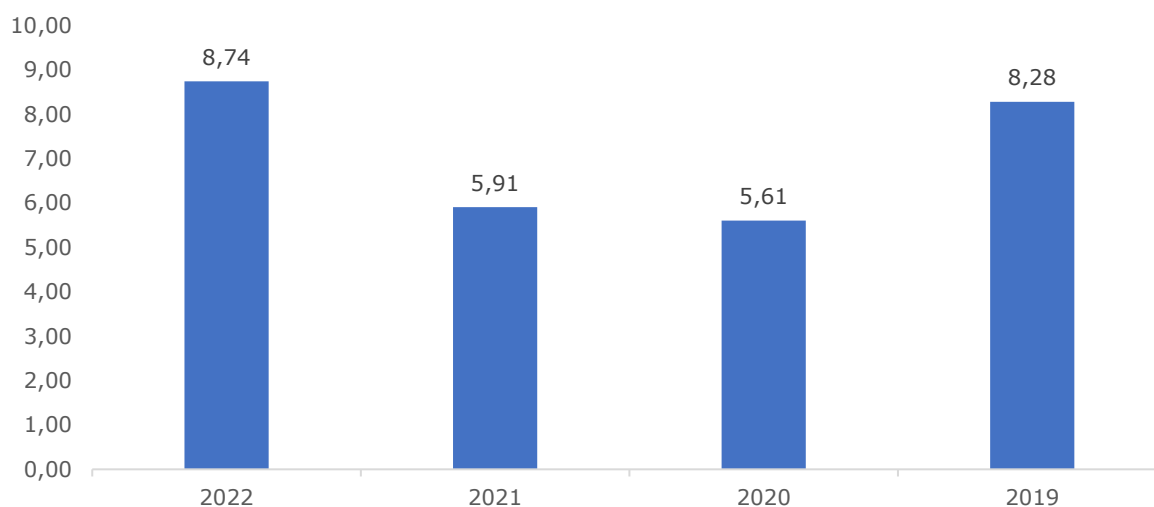
Põhivara käibesiduvus näitab, kui palju müügitulu saadi ühe põhivarasse investeeritud euro kohta. Kõrge käibekordaja tähendab, et põhivara kasutati efektiivselt, madal kordaja tähendab aga liigset investeringut põhivarasse ja vähest müügikäivet. Antud näitaja vaatlemine on oluline kapitalimahukates ettevõtetes, kus hinnatakse investeringute tasuvust. Põhivara käibekordajat mõjutavad peamiselt põhivara maksumus, kasutamise aeg ja amortisatsiooni arvutamise meetodid. Käibesiduvuse näitaja on oluline investorite ja laenuandjate jaoks, kuna eelmainitud otsivad raha paigutamiseks kohti, mis võimalikult palju tagasi teeniks, see tähendab, et kui põhivara tootlus on liiga väike, siis ka teenitav tulu on väike (14) (Stelmak, 2013, lk 50-51):

$$Põhivara\ käibesiduvus = \frac{müügitulu}{põhivara\ keskmine\ maksumus} \quad (14)$$

Põhivara kasutamise intensiivsuses mängivad rolli erinevad tegurid, näiteks amortisatsiooni arvestamise meetod, põhivarade vanus, ettevõtte investeringute ulatus (Teearu & Krumm, 2005, lk 23).

Põhivara käibesiduvus on olnud kõige kõrgemal tasemel 2022. ja 2019. aastal. Kõige madalamal on põhivara käibesiduvus olnud 2021. ja 2020. aastal. Selles ettevõttes loetakse põhivara alla kõik üle 320 eurosed varud, samas suured hooned ja inventar on emattevõtte põhivara halduses. 2022. ja 2019. aastal kasutati põhivara efektiivsemalt

kui 2021. ja 2020. aastal. 2021 ja 2020. aastal on põhivara käibesiduvus olnud võrreldes eelmaintud perioodiga madalam kuna ettevõtte põhivara müügitulud on oluliselt langenud võrreldes 2022. ja 2019. aastaga (Joonis 15).

Joonis 15. Põhivarade käibesiduvus

Seega on teenindusettevõtte saanud 2022 ja 2019. aastal saanud müügitulu üle 8 eurot ühe põhivarasse paigutatud euro kohta kuna müügikäive oli siis oluliselt suurem. Samas kriiside tingimustel on müügitulu vähenenud ning on vähenenud ka põhivarade käibesiduvus. Ettevõtte peaks üle vaatama oma põhivara amorisatsiooni meetodid ja samuti üle vaatama ka varud, mida ta põhivarana kajastab.

Kreditoorse võlgnevuse käibekordaja abil on võimalik vaadata, mitu korda keskmiselt toimub lühiajaliste võlgnevuste tasumine aruandeperioodil (15) (Kõomägi, 2006, lk 117):

$$\text{Lühiajaliste kohustiste käibekordaja} = \frac{\text{müügitulu}}{\text{keskmine kreditoorne võlgnevus}} \quad (15)$$

Regulaarsest äritegevusest tekkinud võlad tarnijale on kõige suurem komponent, mida kokkuleppeliselt nimetatakse kreditoorseks võlgnevuseks. Kreditoorse võlgnevuse hulka ei kuulu maksuvõlad, võlad töövõtjatele, saadud ettemaksud, laenukohustised, kapitalirendikohustised ega arvelduskrediit (Tikk, 8.01.2021).

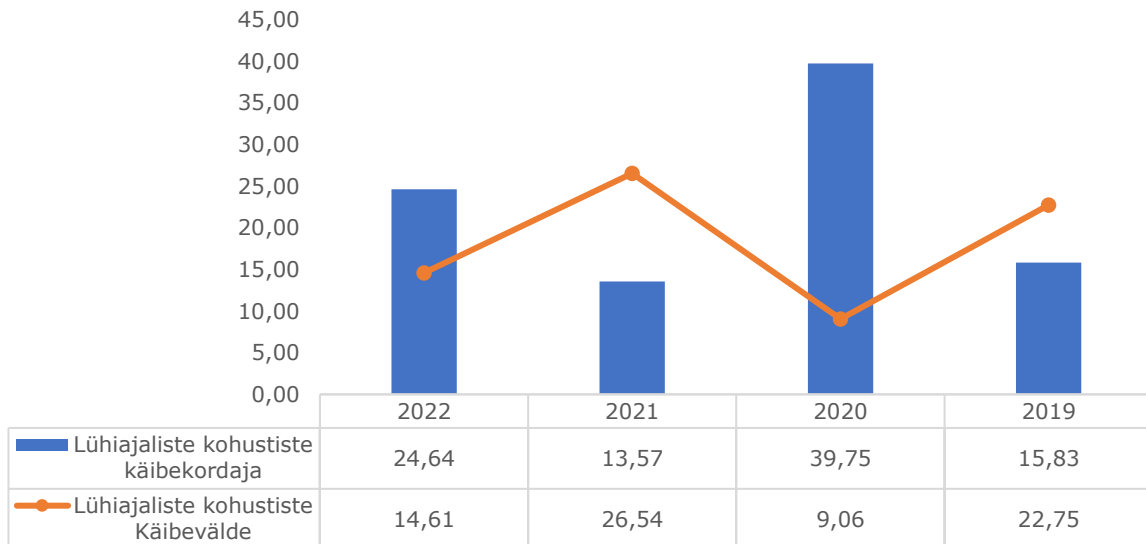
Joonis 16 on toodud lühiajaliste kohustise käibekordaja ja lühiajaliste kohustiste käibevälde. Kreditoorse võlgnevuse käibekordajast pole maha arvestatud käibemaksu.

Kreditoorse võlgnevuse käibeväldet iseloomustab, mitme päeva möödudes ettevõtte tasub ostetud kaupade eest hankijale (16) (Zirnask, 2001-2023 ptk 6.1.2 lk 1):

$$\text{Kreditoorse võlgnevuse käibevälde} = \frac{360}{\text{Lühiajaliste kohustiste käibekoraja}} \quad (16)$$

Kreditoorse võlgnevuse käibekordaja näitab, mitu korda toimub kohustiste tasumine aruandeperioodil ja käibevälde näitab, mitme päeva möödudes toimub tasumine tarnijatele

(Joonis 16). 2022. aastal oli tasuti võlgasid tarnijatele 24,64 korda ja keskmine tasumistähtaeg oli 14,61 päeva. 2020. aastal tasuti 39,75 korda võlgasid tarnijatele ja maksetähaja pikkus oli 9,06 päeva. 2021. aastal tasuti võlgasid tarnijatele 13,57 korda ja tasumistähtaeg oli 26,54 päeva. Kriisile eelnenud ajal tasuti võlgasid tarnijatele 15,83 korda ning maksetähtaeg oli 22,75 päeva.

Joonis 16. Kreditoorse võlgnevuse käibekordaja ja -välde

Pikemad maksetähtajad tähendavad paremaid tingimusi ja lepinguid tarnijatega. Kogu perioodi vältel on kreditoorse võlgnevuse käibekordaja ja välde olnud väga ebastabiilne. Võib oletada, et majanduse ebastabiilsuse tõttu, kui teenindusettevõtted olid kõige haavatavas seisus, kehtestasid tarnijad karmimaid maksekäitumise reegleid ja lühendasid oluliselt maksetähtaegasid. Samas on 2021. aastal on maksetähtajad pikenenud isegi rohkem kui kriiside-eelsel ajal. 2022. aastal on tarnijad jällegi lühendanud maksetähtaegasid võrreldes eelmise aastaga ning see võib olla tingitud energiahindade kasvust.

Varude käibekordaja on väga oluline, kuna see näitab, mitu korda on varud keskmiselt ära müüdnud perioodi jooksul. Varude käibevälte abil saab arvutada varude käibekiirust päevades ning kui pika aja jooksul keskmiselt varusid müüakse ning perioodi mil raha on varude all kinni. Kõrgem käibekordaja tähendab efektiivsemat varude juhtimist. Samas madal käibekordaja annab finantseerijatele põhjust käsitleda seda suurema makseriski tegurina. Varude keskmiseks maksumuseks on perioodi (aasta) keskmine ning mida rohkem perioode kaasatakse, seda täpsem on arvestus, see tähendab, et arvestada tuleks iga kuu lõpu näitajaid ehk siis keskmine on iga kuu lõpu jääk summeerituna jagatud 12-ga. Kehtib seos, kus lühiajaliste varude ja lühiajaliste kohustiste vahe on väiksem kui on varud (17)(Stelmak, 2013, lk 51):

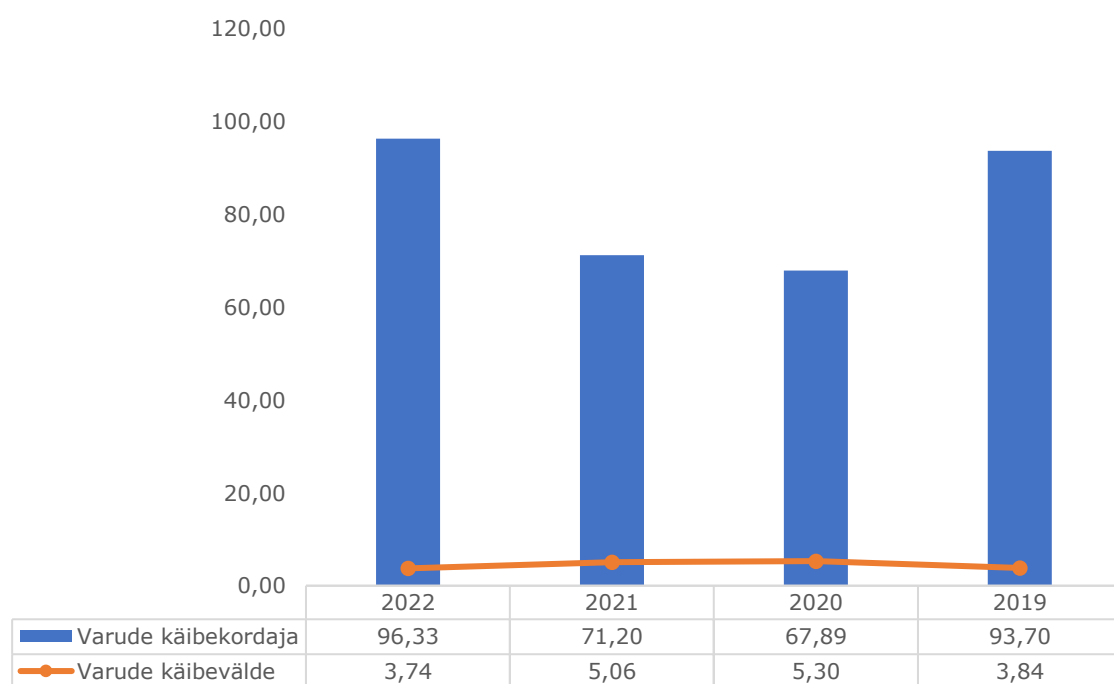
$$\text{Varude käibekordaja} = \frac{\text{müügitulu}}{\text{varude keskmine maksumus}} \quad (17)$$

Laenuandjad käsitlevad madalat käibekordajat likviidsusriski suurendava tegurina. Tegevusharuti on see erinev, kuid keskmiseks peetakse 6-7 korda. Samas tuleb sellesse suhtuda ettevaatlikult, kuna näiteks toidukaupluses on see näitaja oluliselt kõrgem kui automüügiga tegutsevas ettevõttes. Mida kõrgem on varude käibekordaja, seda efektiivsem on varude juhtimine (Stelmak, 02.12.2023). Joonis 17 on toodud varude käibekordaja ja -välde.

Varude käibevälde näitab, kui pika aja jooksul varud keskmiselt ära müüakse, päevade arvuks võetakse kas 360 või 365 päeva (18) (Stelmak, 2013, lk 52):

$$\text{Varude käibevälde} = \frac{360}{\text{varude käibekordaja}} \quad (18)$$

Kogu analüüsitava perioodi jooksul on ettevõtte varude osakaal olnud 3,26 – 4,48% (Lisa 3), nagu eelnevalt mainitud, võetakse põhivarana arvele väga suur osa varusid, sellel on otsene seos bilansi käibevarade ja põhivarade proportsioonis. Nagu eelnevalt mainitud, siis varude käibekordaja näitab, kui palju on varusid müüdud aasta jooksul, kõrgem käibekordaja näitab efektiivset varude juhtimist. Seega kõige efektiivsemalt on varusid juhitud 2022. ja 2019. aastal, kuna nendel aastatel oli müügitulu kõige kõrgem ja ka varude maht oli samas suurusjärgus. Kõige madalam oli varude käibekordaja 2020. aastal, see oli tingitud müügitulu langusest ning ka sellest, et varusid ei ostetud nii palju sisse. Kõige kiiremini müüdi varusid 2022. ja 2019. aastal. Kõige aeglasemalt müüdi 2021.–2020. aastal (Joonis 17).

Joonis 17. Varude käibekordaja ja -välde

Kõige suurem varude käibekiirus oli 2022. ja 2019. aastal, sest varusid müüdi üle 90 korra, selline käibekordaja näitab varude efektiivset juhtimist, samas eelmainitud perioodil oli varude käibevälde kõige kiirem, mis näitab, et raha olid varude all kinni kuni 4 päeva. Covid-19 tingimustes on varude kiirus oluliselt vähenenud.

Raha konversiooniperiood ehk konversioonitsükkel mõõdab ajavahemikku, mis kulub raha väljamaksetest kuni müüdü toodete või teenuste eest raha saamiseni (Karu, 2000, lk 61). Konversioonitsükli analüüs annab selge ülevaate ettevõtte käibekapitalist ja selle abil on lihtne hinnata firma käibe muutuste mõju käibekapitalile (19) (Zirnask, 2001-2023 ptk 6.1.2 lk 1):

$$\begin{aligned}
 \text{Raha konversioonitsükkel} &= \\
 &= \text{varude käibevälde} + \text{debitoorse võlgnevuse käibevälde} \\
 &\quad - \text{kreditoorse võlgnevuse käibevälde}
 \end{aligned}
 \tag{19}$$

Raha konversiooniperiood peaks olema võimalikult lühike, mis tähendab, et ettevõtte käsutuses olev puhaskäibekapital teeks ajaühikus rohkem käibeid. Raha konversiooniperioodi lühendamiseks tuleb vähendada keskmist varude perioodi ja keskmist ostjate laekumata arvete perioodi ning suurendada keskmist Hankijatele tasumata arvete laekumise perioodi (Karu, 2000, lk 63-64).

Analüüsitava ettevõtte finantseerimistsükkel on kogu perioodi vältel olnud negatiivne, mis on hea tulemus, kuna see hõlmab varude ostmist ja nende müümise kiirust ning raha tagasi saamise perioodi kiirust (Tabel 5). Kui tulemus on negatiivne, siis tähendab see seda, et ettevõtte saab kiiresti tagasi raha, mis oli varude ja debitoorse võlgnevuse all kinni. Ühest küljest on see seotud sellega, et suurem osa arveid tasutakse koheselt, teisalt on tegemist teenuseetevõttega ja seetõttu on varude maht väga väike.

Tabel 5. Finantseerimistsükkel

	2022	2021	2020	2019
Finantseerimistsükkel	-14,98	-34,31	-8,10	-27,01

Kuigi kriisid on mõjutanud ettevõtte rahavoogusid, siis negatiivse finantseerimistsükli põhjal saab väita, et ettevõtte saab raha enne kui ta seda välja peab maksma. Selline olukord aitab vähendada oluliselt ettevõtte finantsriske. Samas ei peegela see tulemus reaalsust, kuna debitoorse võlgnevuse käibekordajast ei ole maha arvestatud käibemaksu.

Efektiivsuse analüüsi tulemuste põhjal saab teha mitmeid järeldusi. Debitoorse võlgnevuse põhjal saab järeldada, et kliendid maksavad ettevõttele kohe teenust tarbides ja seetõttu olid debitoorse võlgnevuse käibevälde ei ole suures osas muutunud. Covid-19 tingimustes

aastatel 2020 ja 2021 langes koguvarade käibekordaja, mis näitab et ettevõtte efektiivsus on oluliselt langenud. Samuti halvenes ka põhivarade käibesiduvus ja varude käibekiirus. Olukord läks paremaks 2022. aastal, kui tõusis koguvarade käibekordaja kriiside eelsele tasemele, see näitab, et ettevõtte suutis taastada tööefektiivsuse. Ka varude käibevälde ja põhivarade käibesiduvus tõusis 2022. aastal. Selle põhjal võib järeldada, et energiakriisil ei ole efektiivsusega otsesest seost. Vaid lühiajaliste kohustiste käibevälde näitab, et majandus on ebastabiilne olnud terve perioodi jooksul ja tarnijad on olnud ebakindlad arvete tasumise osas.

2.2.4 Tasuvuse analüüs

Ettevõtted tegutsevad kasumi teenimise eesmärgiga. Rentaabluse analüüs on oluline, kuna kõrge likviidsus ja kapitali soodne struktuur ei pruugi tagada piisavat kasumit. Rentaablussuhtarvude abil saab mõõta, kui efektiivselt suudab ettevõtte läbimüügilt, omakapitalilt ja koguvaralt kasumit teenida. Rentaablust väljendatakse protsentides või tulemi summana vastava näitaja ühe euro kohta. Kusjuures enam levinud on rentabluse leidmine puhaskasumi alusel (Nukka, 05.10.2018). Empiirilised uuringud on näidanud, et majanduse tõusu ajal on kasumi mõju väiksem ettevõtte väärtusele, mõju suureneb oluliselt majanduslanguse ja perioodide ajal stagnatsioonist. Tasuvuse ehk rentabluse analüüsi mõistet saab defineerida, kui kasumi suhet majandusnäitajasse, mille tasuvust uuritakse. Enamasti väljendatakse rentablust protsentides. Rentaabluse arvutamisel võib lähtuda kõikidest kasumi näitajatest näiteks äri kasum, brutokasum, kasum majandustegevusest, kasum enne maksutamist. Enamasti kasutatakse analüüsi teostamiseks kolme rentablusnäitajate rühma – müügikäibe rentablus, varade kasumitootlus ning omakapitali rentablus (Teearu & Krumm, 2005, lk 27).

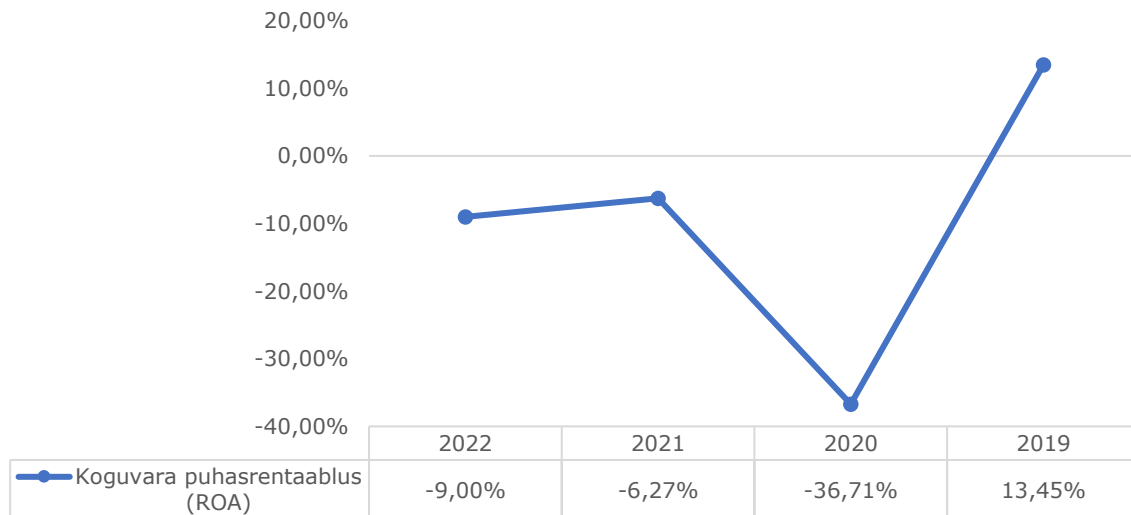
Vara puhasrentablus näitab puhaskasumi ja vara kesmist suhet ning mitu senti puhaskasumit on teenitud iga varasse paigutatud euro kohta (Otsus-Carpenter, 2017). Varade kasutamise tulemuslikkust iseloomustavad varade kasumitootluse näitajad. Ettevõtte juhtkonna otsuste efektiivsust varade kasutamisel iseloomustab koguvara puhasrentablus (20) (Nukka, 05.10.2018).

$$\text{Koguvara puhasrentablus (ROA)} = \frac{\text{puhaskasum}}{\text{keskmise koguvara}} \times 100\% \quad (20)$$

Mida kõrgem on näitaja, seda efektiivsemalt on varasid kasutatud kasumi teenimise eesmärgil. Antud näitaja võib olla eksitav juhul, kui varad on soetatud kaua aega tagasi ja nende väärtust ei ole hindade tõusu korral bilansis ümber hinnatud (Nukka, 05.10.2018). Ettevõtte on efektiivne, kui ta suudab genereerida kasumit nii, et paigutaks varadesse võimalikult väikseid summasid (Bragg, 2005, lk 105-106).

Koguvara puhasrentablus on uuritava perioodi vältel olnud väga erinev, see on seotud sellega, et kriiside tõttu on ettevõtte olnud 2022 – 2020. aastal kahjumis. 2022. aastal oli

koguvara puhasrentaablus -9% mis oli tingitud sellest, et ettevõtte oli suures kahjumis, kuna teenis 2022. aastal 9 senti kahjumit. 2020. aastal teenis ettevõtte 36,71 senti kahjumit iga varasse pandud euro kohta. Kõige kõrgem oli koguvara puhasrentaablus 2019. aastal, ettevõtte teenis 13,45 senti puhaskasumit iga ettevõtte varasse paigutatud eurot kohta (Joonis 18).

Joonis 18. Koguvara puhasrentaablus (ROA)

Kriisidel ja piirangute seadmisel Valitsuse poolt on olnud otsene seos koguvara puhasrentaablusele. Kõige efektiivsem oli ettevõtte kriisile eelnenud ajal, kus iga ettevõttesse pandud euro tõi ettevõttele puhaskasumit 13,45 senti. Kogu ülejäänud uuritava perioodi vältel on kriiside tingimustel ettevõtte töötanud kahjumlikult. Kõige keerulisemad ajad olid ettevõttel 2020. aastal kui piirangud kehtestati.

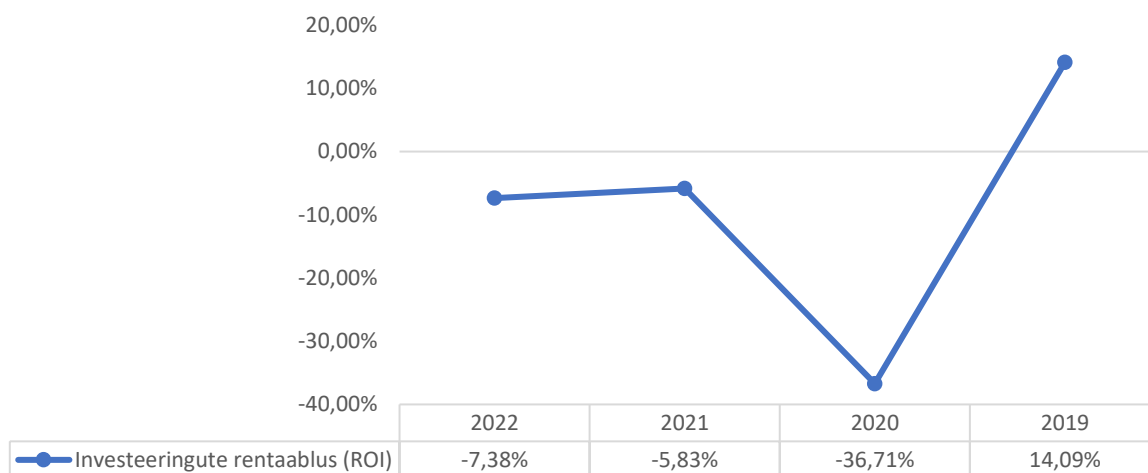
Investeeringute rentaablus ehk teisisõnu varade rentaablus näitab varadesse investeeringute tasuvust (Bötskova & Teearu, 1997, lk 26). Kui lähtuda ärikasumist, siis saab rakendada järgmist valemit (21) (Teearu & Krumm, 2005, lk 28):

$$\text{Investeeringute rentaablus (ROI)} = \frac{\text{ärikasum}}{\text{varade keskmine maksumus}} \quad (21)$$

Hea investeeringute rentaablus ROI on poole väiksem tulem kui on omakapitali rentaablus ROE (Fernando, 2023).

Investeeringute rentaabluse näitajad on üsna sarnased koguvara puhasrentaabluse näitajatele, ainus vahe on selles, et investeeringute rentaablusel on võetud murrujoone nimetajasse ärikasum. 2022.–2020. aastal oli investeeringute rentaablus langustrendis seetõttu, et ettevõttel oli ärikahjum, mis tähendas, et kulud ületasid tulusid. Vaid 2019.

aastal oli ettevõtte tulud suuremad kui kulud ning seetõttu oli ka investeringute rentaablus koguvara suhtes positiivne (Joonis 19).

Joonis 19. Investeeringute rentaablus (ROI)

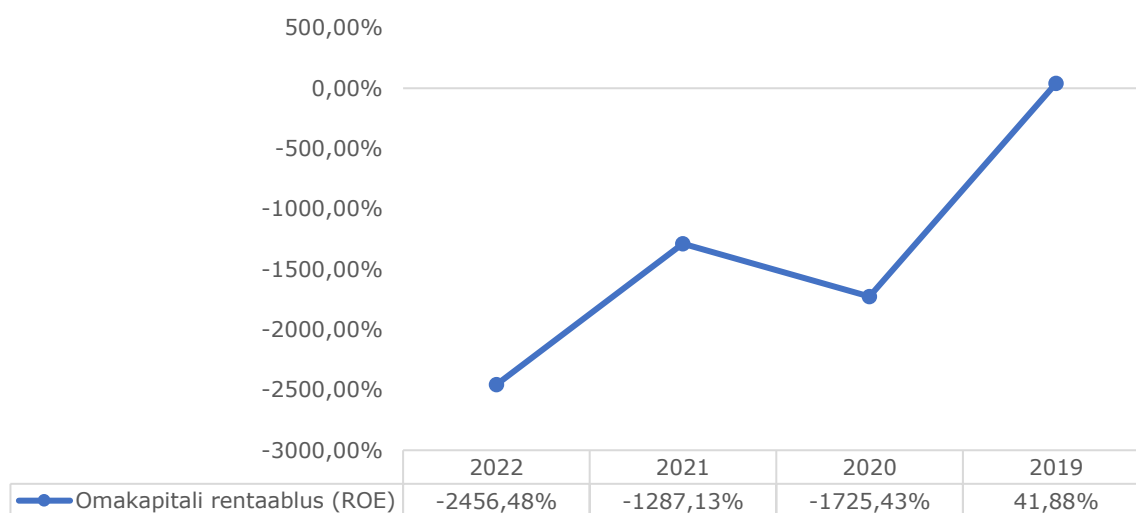
Kriisidel on seos investeringute rentaabluse langusega, sest kriiside tingimisel on varadesse investeeritud tasuvus olnud negatiivne. Vaid kriisieelsel ajal oli varade tasuvus positiivne, kuid ei olnud heal tasemel. Teoreetikute väitel oleks hea tase olnud poole väiksem ROA-st. Selles ettevõtte tulemus oleks pidanud olema 20,95%, et saavutada hea tase.

Omakapitali rentaablus ehk ROE ehk kasumitootlus näitab aktsionäride investeringute tasuvust ning võimaldab otsustada ettevõtte juhtimise efektiivsuse üle. Omakapitali rentaablust on mõistlik võrrelda omakapitali hinnaga ehk omanike nõutava tulunormiga. Kui ROE ületab nõutavat tulunormi, siis luuakse omanikele lisandväärtust (Kõomägi, 2006, lk 128-129). Reeglina arvutatakse ROE suhtarvu pooltootlusena, kuna see on jaotamata kasum pärast intresside ja tulumaksu mahaarvamist ning see näitab kasumit ühe euro kohta omakapitali suhtes. Omanike vaatenurgast kirjeldab ROE ettevõtte efektiivsust aktsionäride jõukuse suurendamisel. ROE sünteesib kasumlikkuse, varade kasutamise tõhususe ja kapitali struktuuri. ROE-d võib vaadelda sõltuvana ROA-st. ROA-d mõjutab ennekõike puhaskasum ja ROE-d mõjutab omakapital varade kogusummale (22) (Nukka & Noorväli, 2020, lk 285):

$$\text{Omakapitali rentaablus (ROE)} = \frac{\text{puhaskasum}}{\text{omakapital}} \times 100 \quad (22)$$

Mida suurem on antud näitaja, seda parem, sest osanikud on huvitatud võimalikult kõrge omakapitali tootlusest, sest selle alusel saavad nad otsustada, kas nende äritegevuse tulemus on parem kui teised võimalikud investeerimisalternatiivid (Nukka & Noorväli, 2020, lk 285).

Omakapitali puhasrentaablus oli kõige madalam 2022. aastal, see oli tingitud sellest, et omakapitali osa bilansis oli väga madal aruandeaasta kahjumi ja eelmiste perioodide kahjumi tõttu. 2020. aastal algas omakapitali rentaabluse langustrend tänu sellele, et ettevõtte jäi kahjumisse ja seetõttu langes ka kogu omakapital. 2021. aastal oli omakapitali rentaablus veelgi madalam võrreldes eelmise aastaga kuna omakapitali maht langes veelgi kahjumi tõttu. Vaid 2019. aastal oli omakapitali rentaablus 41,88%, see oli tingitud sellest, et ettevõtte töötas kasumlikult (Joonis 20).

Joonis 20. Omakapitali rentaablus (ROE)

Omakapitali rentaabluse suhtarvude põhjal saab järeldada, et enne piiranguid oli kasumitootlus ettevõttes hea ning omakapitali juhtimine oli efektiivne. Kriiside alguses on omakapitali rentaablus läinud ennaktempos alla kuna kriiside tingimused töötas ettevõtte kahjumlikult.

Müügikäibe ärirentaablus ehk tegevuse marginal iseloomustab firma äritegevuse efektiivsust tervikuna (Teearu & Krumm, 2005, lk 28). See suhtarv näitab ettevõtte põhitegevuse tasuvust enne finantstulusid ja -kulusid ning enne tulumaksu arvesse võtmist. Samas näitab see suhtarv ka kui efektiivselt ettevõtte juhtkond on juhtinud põhitegevust (23) (Alver J. & Alver, L., 2011, lk 97).

$$\text{Müügikäibe ärirentaablus} = \frac{\text{ärikasum}}{\text{müügitulu}} \times 100\% \quad (23)$$

Müügikäibe ärirentaablus oli 2022.–2020. aastal negatiivne (

Tabel 6). See oli tingitud sellest, et müügitulu langes oluliselt aga kulud olid endiselt väga kõrged. 2019. aastal oli müügikäibe ärirentaablus positiivsem kuna ettevõtte suutis katta teenitud tuludega kulud.

Tabel 6. Müügikäibe ärirentaablus

	2022	2021	2020	2019
Müügikäibe ärirentaablus	-2,06%	-1,90%	-13,05%	3,75%

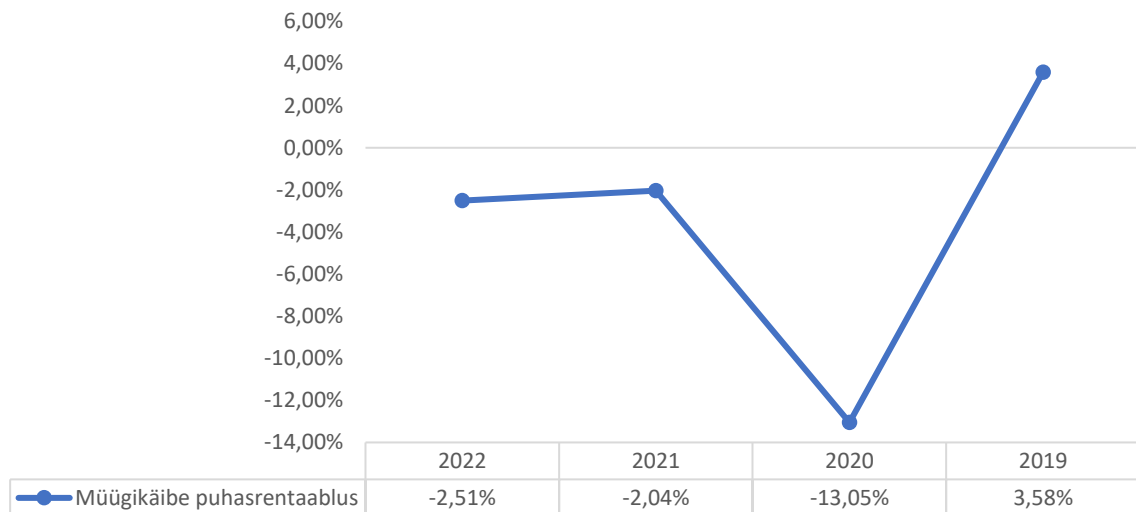
Kriiside tingimustes langes müügikäibe ärirentaablus kuna müügitulu langes, samas kulud olid jätkuvalt suured. Näiteks 2021. aastal tõusid hüppeliselt energiakulud ning hinnatõus kasvas veelgi 2022. aastal, kui tõusid energiahinnad.

Müügikäibe puhasrentaablus ehk kasumimarginal näitab, mitu senti teenis ettevõtte müügikäibe igalt eurolt puhaskasumit. Näitaja peegeldab ettevõtte hinnakujundust ja kulude struktuuri. Üldiselt on suurem väärtus parem, väike käiberentaabluse väärtus võib tähendada konkurentsi hinnasurvet või suurenenud müügi- või tootmiskulusid, mis vähendasid kasumi teenimise võimalust (24) (Nukka, 05.10.2018):

$$\text{Müügikäibe puhasrentaablus (ROS)} = \frac{\text{puhaskasum}}{\text{müügitulu}} \times 100\% \quad (24)$$

Suurem väärtus on parem. See näitaja peegeldab teenuste hinnakujundust ja võimaldab näha, kas teenitav kasum on mõistlik või on teenuste hinnad liiga kõrged või madalad (Tikk, 2021). Müügitulusus võiks olla 7-10% (Alver J. & Alver, L., 2011, lk 96).

Müügikäibe puhasrentaablus on kriiside tingimustes olnud miinuses, ettevõtte on teeninud kahjumit (Joonis 21). Vaid kriisile eelnenud ajal on ettevõtte töötanud kasumlikult. 2022. aastal oli müügikäibe puhasrentaablus -2,51% mis oli tingitud sellest, et müügitulu oli kasvanud, kuid energiakulud tõusid ja ettevõtte tegutses kahjumlikult. Võrreldes 2020. aastaga, siis müügitulu langes ennaktempos ning ettevõtte oli ka väga suures kahjumis, seetõttu teenis 13,05 senti kahjumit müügitulu suhtes. 2021. aastal oli müügikäibe puhasrentaablus väiksem, kuna ettevõtte sai toetusi ning see aitas kulusid katta, samas vähenesid kulud ka töötajate koondamise tõttu. Vaid 2019. aastal oli teenis ettevõtte 3,58 senti kasumit müügitulu suhtes.

Joonis 21. Müügi käibe puhasrentaablus (ROS)

Seega kriisidel on olnud tugev seos tasuvusega. Kui kriiside eelsel ajal teenis ettevõtte puhaskasumit 3,58 senti, siis kriiside tingimusel töötas ettevõtte kahjumlikult. Kuigi teoreetikud väidavad, et müügitulusus võiks olla 7-10%, siis selle uuringu käigus ei saavutanud ettevõtte sellist tulemust.

Tasuvuse analüüsi põhjal saab järeldada, et kriisidel on tugev seos ettevõtte rentaablusele. Kui kriisi eelsel ajal töötas ettevõtte kasumlikult, siis kogu kriiside perioodi vältel teenis ettevõtte kahjumit. Kõik tasuvuse näitajad langesid oluliselt kriiside tingimustes.

2.2.5 Rentaabluse tõstmine

Ettevõtete huvi on töötada võimalikult suure kasumiga. Suure kasumi saamist piirab küll konkurents, kuid finantsilaste teadmistega on võimalik näitajaid parandada. Näiteks tasuvussuhtarvude parandamiseks ei piisa ainult müügitulu suurendamisest vaid tuleb arvestada kogu aktiva ringkäiku. Ettevõtte efektiivsuse hindamiseks arvutatakse aktive tähtsamate osade käibesagedus müügitulu suhtes, mis on väljendatud kordades. Aruandeaasta näitajate võrdlus eelmiste perioodidega näitab nõrgemat finantsdistsipliini erinevates tööloikudes (Aruste, 2007, lk 62-64).

Nagu uuringust selgus, siis kantakse ettevõttes kõik alla 320 euro suurused kaubad varudesse ja üle 320 eurosed võetakse põhivarana arvele. Ettevõtte peaks üle vaatama, kas selliselt varude ja põhivarade juhtimine on otstarbekas või tuleks muudatusi teha. Põhivarade soetamiseks kasutatakse käibevarasid, mis ei ole mõistlik, kuna põhivarasid kasutatakse pikema perioodi vältel ja laenu võtmine on soodsam. Nagu uuringust selgus on teenindusettevõttel nõuete osakaal väike, sellegi poolest tuleks üle vaadata nõuete krediitpoliitika ja veenduda, et kliendid on maksevõimelised. Samas näitasid uuringu

tulemused, et debitoorse võlgnevuse käibevälde on väga madal mis on ka loogiline teenindusettevõtte puhul kuna kliendi maksavad koheselt peale teenust tarbides.

Käibekapitali juhtimisel on oluline roll ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamiseks. Likviidsete varade ringlus võimaldab muuta olemasolevat raha varaks, millega täita lühiajalisi kohustisi. Varud on kõige vähemlikviidsem vara käibevarast ja varude muutmine rahaks nõuab erinevaid tegevusi ja ressursipaigutusi. Varud aeglustavad käibekapitali ringlust vähendades tootlikkust ja kasumlikkust, seetõttu tuleks analüüsida varude käibesagedust, et tuvastada optimaalne varude tase. Mida vähem on ettevõttel varusid, seda kiirem on varude käibesagedus ja seda madalamad on varudega seotud säilitamiskulud. Liigne varudesse investering võib pidurdada ettevõtte arengut, kuna raha on varude all kinni. Oluline on vaadata, kas müügitulu vähenedes varude maht langeb või mitte. Kui müügitulu vähenedes varude maht ei lange, kaotab ettevõtte nii likviidsuses kui kasumlikkuses (Nukka, 8.03.2021).

Analüüsist selgus, et varude käibekordaja jäi vahemikku 96,33-67,89 korda (Joonis 17, lk 38), mis näitab, et ettevõtte suudab oma varusid kiiresti müüa. 2021. ja 2020. aastal langes varude maht oluliselt. Trendianalüüsi järgi langes bilansis varude maht 2020. aasta 27,89% ja 2021. aastal 9,91 % võrreldes baasaastaga (Lisa 2). Kasumiaruandes oli näha müügitulu trendi langust 2020. aastal 38,04% ja 2021. aastal 38,79% (Lisa 5). Seega müügitulu vähenes oluliselt rohkem kui varude maht ning ettevõtte kaotas nii likviidsuses kui kasumlikkuses. Varude juhtimine on oluline, et säilitada ettevõtte likviidsust ja tasuvust, seega peaks ettevõtte optimeerima varude mahu arvestamist.

Teenuste müügihindade kehtestamise poliitika mõjutab tasuvust. Müügihindade kehtestamisel tuleks arvestada nii siseturu ostuvõimet, kui ka maailmaturu hindade taset. Müügitulu suurenemine võimaldab ettevõttel vähendada püsikulude taset müügitulu ühe euro kohta. Ettevõtte võib alandada teenuste müügihindasid vaid niipalju, et need kataks ära põhilised kulud aga kui ettevõtte muub teenust oldavamalt kui on kulud on tegemist kahjumiga. Mõõduka müügihindade alandamise arvelt on võimalik saavutada tõus järgmiste teguritel: kasumi kasv müüüdud kaupade või teenuste koguste suurendamisel, müügiirentaabluse kasv püsikulude alanemisel iga müüüdud euro kohta, müüüdud kaupade netokäibe kasvust, mis mõjutab kõigi aktive käibe kiirendamisele (Aruste, 2007, lk 62-64). Vara tasuvust saab tõsta, kui suurendada tulude ja kulude vahet või kiirendada vara käibesagedust. Vara käibesagedus kiireneb, kui suurenevad müügitulud või keskmine vara väheneb (Ilisson, 2004, lk 197).

Ettevõtte peaks üle vaatama oma müügihinnad ja võrdlema neid konkurentide hindadega, kas on võimalik tõsta müügihindasid. Kui teha kampaaniaid või sooduspakkumisi, et kliente juurde saada, siis kindlasti tuleks arvestada sellega, et kõik müügihind kataks ära põhilised

kulud. Müügikäibe ärirentaabluse tõus näitab, et kulud on väiksemad, kui müügitulu ning seda näitajad oleks soovitatav ettevõttel jälgida (Tabel 6, lk 44). Analüüsitaval perioodil oli vaid kriisile eelnenud aeg müügikäibe ärirentaablus positiivne. Selleks, et tulude ja kulude vahet suurendada tuleks tõsta müügihinda või kärpida kulusid.

KOKKUVÕTE

Lõputöö eesmärk oli hinnata teenindustevõtte finantsnäitajaid muutunud majandustingimustes ja tuua analüüsi põhjal välja järeldused toimunud muutuste kohta ning teha ettepanekud jätkusuutlikkuse tagamiseks. Eesmärgi saavutamiseks koostati lõputöö metoodika, anti ülevaade finantsnäitajate analüüsi teoreetilistest alustest toetudes erialasele kirjandusele, analüüsiti teenindustevõtte 2019-2022. majandusaasta aruannete alusel finantsnäitajaid ja toodi analüüsi põhjal järeldused toimunud muutuste kohta ning tehti ettepanekuid jätkusuutlikkuse tagamiseks.

Andmete analüüsimiseks kasutati horisontaalanalüüsi, vertikaalanalüüs ja suhtarvude analüüsi meetodeid. Baasaastaks oli valitud 2019. aasta, mis eelnes kriisidele.

Analüüsi tulemustest selgus, et Covid-19 kriisil ja Venemaa sõjal Ukrainas on oluline seos finantsmajandusliku tulemuste langusel. 2020. aastal, kui kehtestati piirangud Eestis ja maailmas, ei saanud teenindustevõtte oma teenust müüa ja sellel aastal langesid kõige enam kõik bilansi aktiva näitajad ning kasumiaruandes müügitulu. 2021. aastal sai ettevõtte kriisiabi ja toetusi ning see aitas kasvavate kuludega toime tulla kuna müügitulu oli endiselt samal tasemel nagu oli 2020. aastal. Vaid 2022. aastal jõudis müügitulu kriisieelsele tasemele, kuid kasvavate energiakulude tõttu ei suutnud ettevõtte töötada kasumlikult.

Horisontaalanalüüsi tulemustest selgus, et 2020. aastal langesid ettevõtte varad 36,8% ja kohustised 9,97%. Müügitulu langes 38,04%, kaubad, toore, materjal ja teenused langesid 21,56% ja tööjõukulu 21,05% võrreldes baasaastaga. 2021. aastal kasvasid varad kokku 33,3% võrreldes 2020. aastaga. Kasvasid ka kohustised 36,49%. Müügitulu vähenes võrreldes 1,21%, kuid muud äritulud kasvasid 235,13% kuna ettevõtte sai kriisiabi ja toetusi. Kaubad, toore, materjal ja teenused kulud kasvasid 6,19% ja tööjõulud kahanesid 7,09% võrreldes 2020. aastaga. 2022. aastal kasvasid varad kokku 32,5%, kohustised kasvasid 32,61% võrreldes 2021. aastaga. 2022. aastal müügitulu kasv oli 54,74%, muud ärikulud langesid 66,38%, kaubad toore, materjal ja teenused kulud kasvasid 42,42% ja tööjõukulud kasvasid 29,85%. Nelja aasta tulemustest on näha, et 2020. aastal avaldasid piirangud kõige enim mõju. Tänu toetustele ja kriisiabile suutis 2021. aastal ettevõtte tegevust jätkata. Energiakriisist tulenev hinnatõus on enim mõjutanud 2022. aasta majandustulemusi.

Bilansi käibevarad moodustasid suurema osakaalu, kui põhivarad. Vaid 2020. aastal kui käibevarad langesid oluliselt oli põhivarade osakaal suurem. Passivad oli läbi uuritava perioodi vältel lühiajaliste kohustiste osakaal suurim. Kasumiaruandest oli näha, et kaubad, toore, materjal ja teenused moodustasid 50% ja enam kogu kuludest. Sellele järgnesid tööjõukulud, mille osakaal oli vahemikus 33,27%-42,82%.

Lühiajalise maksevõime analüüsist selgus, et teenindusettevõttel oli terve perioodi lühiajalised kohustised käibevaradest suuremad ning ettevõttel võib olla raskusi oma lühiajaliste kohustiste täitmisega. Covid-19 piirangute algul langesid näitajad veelgi, ettevõtte oli suurtes raskustes. 2021. aastal sai ettevõtte kriisiabi ja toetusi, mis aitas kasvavate kuludega toime tulla kuid ettevõttel oli siiski raskusi lühiajaliste võlgnevuste tasumisega. 2022. aastal tõusis küll müügitulu, kuid sõja tingimustes kasvavate energiakulude tõttu ei suutnud ettevõtte välja tulla makseraskustest.

Pikaajalise maksevõime tulemused kinnitasid, et tulemused on halvenenud kriiside ajal. Langus oli tingitud sellest, et ettevõtte töötas kogu kriiside perioodi kahjumlikult. Pikaajalise maksevõime analüüsi tulemustest on näha, et kriiside tingimustes tekkis 2020. aastal ettevõttele maksuvõlg ja 2021. aastal võeti pikaajalist laenu, et olukorraga toime tulla.

Efektiivsuse analüüsi tulemuste põhjal saab teha mitmeid järeldusi. Debitoorse võlgnevuse põhjal saab järeldada, et kliendid maksavad ettevõttele kohe teenust tarbides ja seeõttu olid debitoorse võlgnevuse käibevaltend ei ole suures osas muutnud. Covid-19 tingimustes aastatel 2020 ja 2021 langes koguvarade käibekordaja, mis näitab et ettevõtte efektiivsus on oluliselt langenud. Samuti halvenes ka põhivarade käibesiduvus ja varude käibekiirus. Olukord läks paremaks 2022. aastal, kui tõusis koguvarade käibekordaja kriiside eelsele tasemele, see näitab, et ettevõtte suutis taastada tööefektiivsuse. Ka varude käibevalde ja põhivarade käibesiduvus tõusis 2022. aastal. Selle põhjal võib järeldada, et energiakriisil ei ole seost. Vaid lühiajaliste kohustiste käibevalde näitab, et majandus on ebastabiilne olnud terve perioodi jooksul ja tarnijad on olnud ebakindlad arvete tasumise osas.

Tasuvuse analüüsi põhjal saab järeldada, et kriisidel on tugev seos ettevõtte rentaablusele. Kui kriisieelsel ajal töötas ettevõtte kasumlikult, siis kogu kriiside perioodi vältel teenis ettevõtte kahjumit. Kõik tasuvuse näitajad langesid oluliselt kriiside tingimustes.

Eelpool toodud analüüsi tulemuste kohta teeb autor teenindusettevõtte juhtkonnale ettepanekud jätkusuutlikkuse tõstmiseks:

- võimalusel soetada põhivara pikaajalise laenuga;
- vaadata üle põhivarade arvele võtmise poliitika ja amortisatsioonimeetodid;
- vaadata üle debitoorse võlgnevuse krediidipoliitika;
- optimeerida varude mahu arvestust, et liiga palju varusid ei jääks lattu seisma;
- küsida tarnijatelt paremaid krediidingimusi arvete tasumiseks;
- vaadata üle müügihinnad ja kulud, kas on võimalik kulusid vähendada või müügihinda tõsta.

Uuringu tulemuste põhjal võib väita, et Covid-19 kriisil ja Venemaa sõjal Ukrainas on omavahel seos teenindusettevõtte finantsmajanduslikule olukorrale.

Autor leiab, et lõputöö eesmärk sai täidetud.

SUMMARY

The title of the thesis is: "Analysis of financial indicators in changed economic conditions on the example of a service company."

The People's Republic of China experienced an outbreak of a highly fatal viral disease in 2019. China responded to this situation with unexpectedly stringent measures, including movement restrictions and a complete prohibition on leaving home, effectively imposing a full quarantine. The World Health Organization declared an international emergency on January 30, 2020, marking the onset of the Covid-19 pandemic, which lasted three years and three months and officially ended on May 5, 2023. The Covid-19 pandemic has been one of the causes of economic uncertainty and vulnerability, putting pressure on economies. This situation is further exacerbated by Russia's war in Ukraine, resulting in heavier loss of human lives, increased economic difficulties, and an energy crisis in Europe. The state of emergency accompanying the Covid pandemic and the energy crisis place companies in a challenging situation.

For companies, effective management of cash flows and decisions to maintain liquidity are crucial. Understanding the company's cash needs is important for ensuring sustainability in a volatile environment.

The aim of the thesis is to assess the financial indicators of a service company in changed economic conditions and to draw conclusions based on the analysis of the changes that have occurred, as well as to make proposals for ensuring sustainability.

To achieve the aim of the thesis, the following tasks have been set:

- 1) Develop the methodology of the thesis;
- 2) Provide an overview of the theoretical basis of financial indicators analysis, based on relevant literature;
- 3) Analyze the financial indicators based on the service company's financial statements for the years 2019-2022;
- 4) Draw conclusions based on the analysis of the changes that have occurred and make proposals for ensuring sustainability.

The analysis results revealed a significant correlation between the Covid-19 crisis and the military conflict in Ukraine and the decline in financial-economic performance. In 2020, when restrictions were imposed in Estonia and worldwide, the service company could not sell its services, leading to a decrease in all balance sheet asset indicators and sales revenue in the income statement. In 2021, the company received crisis aid and subsidies, which helped to cope with rising costs as sales revenue remained at the same level as in

2020. Only in 2022 did sales revenue reach pre-crisis levels, but due to increasing energy costs, the company could not operate profitably.

Based on the analysis results, the author proposed the following recommendations to the management of the service company to enhance sustainability:

- Consider acquiring fixed assets through long-term loans whenever possible;
- Review the policy for recognizing fixed assets and depreciation methods;
- Review the credit policy for accounts receivable;
- Optimize inventory management to avoid excessive stockpiling;
- Negotiate better credit terms with suppliers for invoice payments;
- Review selling prices and costs to identify opportunities for cost reduction or price increases.

Based on the research results, it can be concluded that there is a correlation between the Covid-19 crisis and the conflict in Ukraine and the decline in the financial-economic performance of the service company.

VIIDATUD ALLIKAD

- Alver, J., & Alver, L. (2011). *Majandusarvestus ja rahandus leksikon* (Kd. 1). Tallinn: Deebet.
- Alver, J., & Reinberg, L. (1999). *Juhtimisarvestus*. Tallinn: Deebet OÜ.
- Alver, J., & Reinberg, L. (2002). *Juhtimisarvestus*. Tallinn: Deebet.
- Alver, J., & Alver, L. (2017). *Finantsarvestus*. Tallinn: Deebet.
- Aruste, V. (2006). *Finantsanalüüs ja -planeerimine*. Tallinn: Hansa Äriteenuste OÜ.
- Aruste, V. (2007). *Finantsanalüüs vastused igapäevastele küsimustele*. Haabneeme: Forenia OÜ.
- Bragg, S. M. (2005). *Uus finantsjuhtimise käsiraamat*. Tallinn: Fontese Kirjastus OÜ.
- Brealey, R. A., Myers, S. C., & Allen, F. (2017). *Principles of corporate finance*. New York: McGraw-Hill Education.
- Bruyninckx, H. (13.10.2022). *European Environment Agency*. Kasutamise kuupäev: 16.05.2023, allikas Suvi 2022: mitu kriisi korraga: <https://www.eea.europa.eu/et/articles/suvi-2022-mitu-kriisi-korruga>
- Bõtškova, J., & Teearu, A. (1997). *Äriahandus*. Tartu: Greif.
- Bõtškova, J., & Teearu, A. (1997). *Äriahandus*. Tallinn: Tallinna Tehnikaülikool.
- Fernando, J. (2023). *Return on Investment (ROI)*. Kasutamise kuupäev: 25.04.2024, allikas Investopedia: <https://www.investopedia.com/terms/r/returnoninvestment.asp#toc-what-is-return-on-investment-roi>
- Ghauri, P., & Gronhaug, K. (2004). *Äriuuringute meetodid*. Tallinn: Külim.
- Hirsjärvi, S., Pirkko, R., & Paula, S. (2005). *Uuri ja kirjuta*. Tallinn: Medicina.
- Ilisson, R. (2004). *Finantsanalüüs ja planeerimine*. Tallinn: Ferdida AS.
- Karu, S. (2000). *Rahakäibe juhtimine I osa*. Tartu: Rafiko.
- Karu, S., & Zirnask, V. (2001). *Rahakäibe juhtimine II osa*. Tartu: Rafiko.

Kommunikatsioonibüroo, V. (Toim.). (12.03.2020). *Valitsus kuulutas Eestis välja eriolukorra 1. maini*. Kasutamise kuupäev: 12.02.2023, allikas Valitsuse kommunikatsioonibüroo: <https://www.valitsus.ee/uudised/valitsus-kuulutas-eestis-valja-eriolukorra-1-maini>

Kõomägi, M. (2006). *Ärerahandus*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Lagerspetz, M. (2017). *Ühiskonna uurimise meetodid*. Tallinn: TLÜ Kirjastus.

Lutsar, I. (2023). *COVID-19 pandeemia kulg, rakendatud meetmed ja õppetunnid Eestis*. Terviseamet. Allikas: https://www.terviseamet.ee/sites/default/files/Nakkushaigused/Trukised/covid-19_pandeemia_analuus_2023.pdf

McLaney, E. J. (1997). *Business finance*. London: Pitman.

Mereste, U. (2003). *Majandusleksikon I*. Tallinn : Eesti Entsüklopeediakirjastus.

Miettinen, A., Rikkinen, L., & Teder, J. (2008). *Ettevõtlus II; Äriideest, äriplaanist, ettevõtte rajamisest ja kasvust*. Tallinn: Külim.

Mägi, M. (25.03.2020). *Ettevõtte likviidsuse ja rahavoo juhtimine kriisi tingimustes*. Kasutamise kuupäev: 07.04.2023, allikas raamatupidaja.ee: <https://www.raamatupidaja.ee/uudised/2020/03/25/ettevotte-likviidsuse-ja-rahavoo-juhtimine-kriisi-tingimustes>

Müller, M. (14.02.2020). *Eesti Panga president Madis Müller: viiruse majanduskahju ravi*. Kasutamise kuupäev: 07.04.2023, allikas Postimees: <https://leht.postimees.ee/6922550/eesti-panga-president-madis-muller-viiruse-majanduskahju-ravi>

Nukka, A. (05.10.2018). *II osa Finantsanalüüs: mineviku tõlgendus annab juhised tulevikuks*. Kasutamise kuupäev: 03.04.2023, allikas Raamatupidaja.ee: <https://www.raamatupidaja.ee/uudised/2018/10/05/ii-osa-finantsanaluus-mineviku-tolgendus-annab-juhised-tulevikuks>

Nukka, A. (10.09.2018). *Finantsanalüüs: mineviku tõlgendus annab juhised tulevikuks, I osa*. Kasutamise kuupäev: 15.03.2023, allikas Raamatupidaja.ee: <https://www.raamatupidaja.ee/uudised/2018/09/10/finantsanaluus-mineviku-tolgendus-annab-juhised-tulevikuks-i-osa>

- Nukka, A. (29.11.2021). *Eriolukorra ja koroonapiirangute mõju kajastamine*. Kasutamise kuupäev: 15.03.2023, allikas Raamatupidaja.ee: <https://www.raamatupidaja.ee/uudised/2021/11/25/eriolukorra-ja-koroonapiirangute-moju-kajastamine>
- Nukka, A. (8.03.2021). *Varud toidutootjate ja apteegikettide aruannetes*. Kasutamise kuupäev: 03.05.2024, allikas raamatupidaja.ee: <https://www.raamatupidaja.ee/uudised/2021/03/08/varud-toidutootjate-ja-apteegikettide-aruanetes>
- Nukka, A., & Noorväli, H. (2020). *RECOGNITION OF PROVISIONS AND THEIR IMPACT ON CAPITAL STRUCTURE AND PROFITABILITY*. Kasutamise kuupäev: 07.04.2023, allikas Journal of International Scientific Publications: <https://www.scientific-publications.net/en/issue/1000043/>
- Otsus-Carpenter, M. (03.05.2018). *Finantsanalüüs kui juhtkonna tööriist*. Kasutamise kuupäev: 14.03.2023, allikas rup.ee: <https://www.rup.ee/uudised/maksud-ja-raamatupidamine/finantsanaluuus-kui-juhtkonna-tooriist>
- Otsus-Carpenter, M. (2017). *Finantsanalüüs selgitab ettevõtte probleemid ja eelised. Raamatupidamise praktik, 7-10*. Allikas: Raamatupidaja.ee.
- Raamatupidamise seadus*. (20.11.2002; viimati muudetud 13.04.2022). Kasutamise kuupäev: 07.02.2023, allikas Riigi Teataja: <https://www.riigiteataja.ee/akt/105052022027?leiaKehtiv>
- Raudsepp, V. (1999). *Finantsjuhtimise alused*. Tallinn: Külim.
- RTJ 2. Nõuded informatsiooni esitlusviisile raamatupidamise aastaaruandes. (22.12.2017; viimati muudetud 01.01.2021). *Raamatupidamise Toimkonna juhendite kehtestamine*. (Rahandusministri määrus nr 105) Kasutamise kuupäev: 23.03.2023, allikas Riigi Teataja: https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/1291/2202/0042/RM_17122018_m55Lisa2.pdf f#
- Rünkla, J. (2003). *Ärianalüüs*. Tallinn: Külim.
- Sauga, A. (2017). *Statistika*. Tallinn: TTÜ Kirjastus.
- Stelmak, I. (01.09.2021). *Likviidsuse ehk maksevõime juhtimine*. Kasutamise kuupäev: 07.04.2023, allikas raamatupidaja.ee:

<https://www.raamatupidaja.ee/uudised/2021/09/01/likviidsuse-ehk-maksevoime-juhtimine>

Stelmak, I. (02.12.2023). *Finantsanalüüs – efektiivsus ja rentaablus*. Allikas: Raamatupidaja.ee:

<https://www.raamatupidaja.ee/uudised/2023/10/02/finantsanaluus-efektiivsus-ja-rentaablus>

Stelmak, I. (1.09.2021). *Likviidsuse ehk maksevõime juhtimine*. Kasutamise kuupäev: 4.05.2024, allikas raamatupidaja.ee: <https://www.raamatupidaja.ee/uudised/2021/09/01/likviidsuse-ehk-maksevoime-juhtimine>

Stelmak, I. (2013). *Juhi ja ettevõtja raharaamat*. Tallinn: Six Apples OÜ.

Zirnask, V. (Toim.). (2001-2023). *Äripäeva Teabevara; Finantsjuhtimise käsiraamat*. Tallinn: AS Äripäev.

Tearu, A., & Krumm, E. (2005). *Ettevõtte finantsjuhtimine*. Tallinn: Pegasus.

Tikk, J. (2016). *Finantsarvestus*. Tallinn: Pakett AS.

Tikk, J. (2021). *Rentaablus majandusüksuse jätkusuutlikkuse indikaatorina*. Kasutamise kuupäev: 25.04.2024, allikas Raamatupidaja.ee: <https://www.raamatupidaja.ee/uudised/2021/01/25/rentaablus-majandusüksuse-jatkusuutlikkuse-indikaatorina>

Tikk, J. (26.01.2021). *Rentaablus majandusüksuse jätkusuutlikkuse indikaatorina*. Kasutamise kuupäev: 03.04.2023, allikas raamatupidaja.ee: <https://www.raamatupidaja.ee/uudised/2021/01/25/rentaablus-majandusüksuse-jatkusuutlikkuse-indikaatorina>

Tikk, J. (8.01.2021). *Maksevõime ja selle juhtimine*. Kasutamise kuupäev: 01.05.2024, allikas Raamatupidaja.ee: <https://www.raamatupidaja.ee/uudised/2021/01/04/maksevoime-ja-selle-juhtimine>

Tirkkonen, M.-E. (2014). *Väikeettevõtte raamatupidamine/ Maire Otsus-Carpenter*. Tallinn: Äripäev.

Toming, M., Nael, M., & Einmaa, I.-M. (Toim-d). (13.10.2022). *Konkurentsiamet: 4000-eurose börsihinna põhjustas asjaolude kokkulangemine*. Kasutamise kuupäev:

07.04.2023, allikas err.ee: <https://www.err.ee/1608748996/konkurentsiamet-4000-eurose-borsihinna-pohjustas-asjaolude-kokkulangemine>

Vaughan, A. (26.03.2022). *The first global energy crisis*. doi:10.1016/s0262-4079(22)00513-9

Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes (e-raamat)*. Tartu: Tartu Ülikool. Kasutamise kuupäev: 19.04.2023, allikas https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf?sequence=1&isAllowed=y

LISAD

Lisa 1. Ettevõtte bilanss 2019-2022

Lisa 2. Ettevõttebilansi horisontaalanalüüs 2019-2022

Lisa 3. Ettevõtte bilansi vertikaalanalüüs 2019-2022

Lisa 4. Ettevõtte kasumiaruande 2019-2022

Lisa 5. Ettevõtte kasumiaruande horisontaalanalüüs 2019-2022

Lisa 6. Ettevõtte kasumiaruande vertikaalanalüüs 2019-2022

Lisa 7. Ettevõtte rahakäivete analüüs 2019-2022

Lisa 8. Ettevõtte suhtarvude analüüs 2019-2022

Lisa 1. Ettevõtte bilanss 2019-2022

Bilanss	2022	2021	2020	2019
VARAD				
Käibevarad				
Raha	2 347 824,00	1 414 637,00	600 298,00	1 790 223,00
Nõuded ja ettemaksud	464 966,00	443 387,00	315 472,00	507 930,00
Varud	161 541,00	152 408,00	122 102,00	169 320,00
Kokku käibevarad	2 974 331,00	2 010 432,00	1 037 872,00	2 467 473,00
Põhivarad				
Materiaalsed põhivarad	1 757 464,00	1 521 058,00	1 526 865,00	1 627 271,00
Immateriaalsed põhivarad	80 356,00	101 119,00	160 161,00	214 561,00
Kokku põhivarad	1 837 820,00	1 622 177,00	1 687 026,00	1 841 832,00
Kokku varad	4 812 151,00	3 632 609,00	2 724 898,00	4 309 305,00
KOHUSTISED				
Lühiajalised kohustised				
Laenukohustised	2 536 676,00	0,00	0,00	0,00
Võlad ja ettemaksud	2 260 005,00	3 017 122,00	2 600 489,00	2 943 425,00
Kokku lühiajalised kohustised	4 796 681,00	3 017 122,00	2 600 489,00	2 943 425,00
Pikaajalised kohustised				
Laenukohustised	0,00	600 000,00	0,00	0,00
Võlad ja ettemaksud	0,00	0,00	49 584,00	0,00
Kokku pikaajalised kohustised	0,00	600 000,00	49 584,00	0,00
Kokku kohustised	4 796 681,00	3 617 122,00	2 650 073,00	2 943 425,00
OMAKAPITAL				
Osakapital nimiväärtuses	2 556,00	2 556,00	2 556,00	2 556,00
Kohustuslik reservkapital	256,00	256,00	256,00	256,00
Muud reservid	1 280 000,00	900 000,00	760 000,00	760 000,00
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	-887 325,00	-687 987,00	603 068,00	31 045,00
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-380 017,00	-199 338,00	-1 291 055,00	572 023,00
Kokku omakapital	15 470,00	15 487,00	74 825,00	1 365 880,00
Kokku kohustised ja omakapital	4 812 151,00	3 632 609,00	2 724 898,00	4 309 305,00

Lisa 2. Ettevõttebilansi horisontaalanalüüs 2019-2022

Bilanss	Horisontaalanalüüs						Trendianalüüs			
	2022		2021		2020		2022	2021	2020	2019
VARAD										
Käibevarad										
Raha	933187,00	65,97%	814339,00	135,66%	-1189925,00	-66,47%	131,15%	79,02%	33,53%	100,00%
Nõuded ja ettemaksud	21579,00	4,87%	127915,00	40,55%	-192458,00	-37,89%	91,54%	87,29%	62,11%	100,00%
Varud	9133,00	5,99%	30306,00	24,82%	-47218,00	-27,89%	95,41%	90,01%	72,11%	100,00%
Kokku käibevarad	963899,00	47,94%	972560,00	93,71%	-1429601,00	-57,94%	120,54%	81,48%	42,06%	100,00%
Põhivarad										
Materiaalsed põhivarad	236406,00	15,54%	-5807,00	-0,38%	-100406,00	-6,17%	108,00%	93,47%	93,83%	100,00%
Immateriaalsed põhivarad	-20763,00	-20,53%	-59042,00	-36,86%	-54400,00	-25,35%	37,45%	47,13%	74,65%	100,00%
Kokku põhivarad	215643,00	13,29%	-64849,00	-3,84%	-154806,00	-8,41%	99,78%	88,07%	91,59%	100,00%
Kokku varad	1179542,00	32,47%	907711,00	33,31%	-1584407,00	-36,77%	111,67%	84,30%	63,23%	100,00%
KOHUSTISED										
Lühiajalised kohustised										
Laenukohustised	2536676,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
Võlad ja ettemaksud	-757117,00	-25,09%	416633,00	16,02%	-342936,00	-11,65%	76,78%	102,50%	88,35%	100,00%
Kokku lühiajalised kohustised	1779559,00	58,98%	416633,00	16,02%	-342936,00	-11,65%	162,96%	102,50%	88,35%	100,00%
Pikaajalised kohustised										
Laenukohustised	-600000,00	100,00%	600000,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Võlad ja ettemaksud	0,00	0,00%	-49584,00	-100,00%	49584,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
Kokku pikaajalised kohustised	-600000,00	-100,00%	550416,00	1110,07%	49584,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
Kokku kohustised	1179559,00	32,61%	967049,00	36,49%	-293352,00	-9,97%	162,96%	122,89%	90,03%	100,00%
OMAKAPITAL										
Osakapital nimiväärtuses	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Kohustuslik reservkapital	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Muud reservid	380000,00	42,22%	140000,00	18,42%	0,00	0,00%	168,42%	118,42%	100,00%	100,00%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	-199338,00	28,97%	-1291055,00	-214,08%	572023,00	1842,56%	-2858,19%	-2216,10%	1942,56%	100,00%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-180679,00	90,64%	1091717,00	-84,56%	-1863078,00	-325,70%	-66,43%	-34,85%	-225,70%	100,00%
Kokku omakapital	-17,00	-0,11%	-59338,00	-79,30%	1291055,00	-94,52%	1,13%	1,13%	5,48%	100,00%
Kokku kohustised ja omakapital	1179542,00	32,47%	907711,00	33,31%	1584407,00	-36,77%	111,67%	84,30%	63,23%	100,00%

Lisa 3. Ettevõtte bilansi vertikaalanalüüs 2019-2022

Vertikaalanalüüs				
Bilanss	2022	2021	2020	2019
VARAD				
Käibevarad				
Raha	48,79%	38,94%	22,03%	41,54%
Nõuded ja ettemaksud	9,66%	12,21%	11,58%	11,79%
Varud	3,36%	4,20%	4,48%	3,93%
Kokku käibevarad	61,81%	55,34%	38,09%	57,26%
Põhivarad				
Materiaalsed põhivarad	36,52%	41,87%	56,03%	37,76%
Immateriaalsed põhivarad	1,67%	2,78%	5,88%	4,98%
Kokku põhivarad	38,19%	44,66%	61,91%	42,74%
Kokku varad	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
KOHUSTISED				
Lühiajalised kohustised				
Laenukohustised	52,71%	0,00%	0,00%	0,00%
Võlad ja ettemaksud	46,96%	83,06%	95,43%	68,30%
Kokku lühiajalised kohustised	99,68%	83,06%	95,43%	68,30%
Pikaajalised kohustised				
Laenukohustised	0,00%	16,52%	0,00%	0,00%
Võlad ja ettemaksud	0,00%	0,00%	1,82%	0,00%
Kokku pikaajalised kohustised	0,00%	16,52%	1,82%	0,00%
Kokku kohustised	99,68%	99,57%	97,25%	68,30%
OMAKAPITAL				
Osakapital nimiväärtuses	0,05%	0,07%	0,09%	0,06%
Kohustuslik reservkapital	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Muud reservid	26,60%	24,78%	27,89%	17,64%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	-18,44%	-18,94%	22,13%	0,72%

Aruandeaasta kasum (kahjum)	-7,90%	-5,49%	-47,38%	13,27%
Kokku omakapital	0,32%	0,43%	2,75%	31,70%
Kokku kohustised ja omakapital	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Lisa 4. Ettevõtte kasumiaruanne 2019-2022

Kasumiaruanne	2022	2021	2020	2019
Müügitulu	15 121 785,00	9 772 641,00	9 892 013,00	15 965 950,00
Muud äritulud	619 136,00	1 841 393,00	549 449,00	260 671,00
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-9 038 787,00	-6 346 659,00	-5 976 609,00	-7 925 160,00
Mitmesugused tegevuskulud	-1 364 429,00	-994 637,00	-1 016 674,00	-1 860 936,00
Tööjõukulud	-5 110 944,00	-3 935 910,00	-4 236 132,00	-5 312 149,00
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	-521 178,00	-514 429,00	-500 608,00	-480 843,00
Muud äriksulud	-17 195,00	-7 804,00	-2 574,00	-48 320,00
Äriksaum (kahjum)	-311 612,00	-185 405,00	-1 291 135,00	599 213,00
Intressitulud	148,00	67,00	80,00	87,00
Intressikulud	-68 241,00	-14 000,00	0,00	-4 438,00
Muud finantstulud ja -kulud	-312,00	0,00	0,00	2 161,00
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	-380 017,00	-199 338,00	-1 291 055,00	597 023,00
Tulumaks	0,00	0,00	0,00	-25 000,00
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-380 017,00	-199 338,00	-1 291 055,00	572 023,00

Lisa 5. Ettevõtte kasumiaruande horisontaalanalüüs 2019-2022

Kasumiaruanne	Horisontaalanalüüs						Trendianalüüs			
	2022		2021		2020		2022	2021	2020	2019
Müügitulu	5349144,00	54,74%	-119372,00	-1,21%	-6073937,00	-38,04%	94,71%	61,21%	61,96%	100,00%
Muud äritulud	-1222257,00	-66,38%	1291944,00	235,13%	288778,00	46,64%	237,52%	706,41%	210,78%	100,00%
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-2692128,00	42,42%	-370050,00	6,19%	1948551,00	-21,56%	114,05%	80,08%	75,41%	100,00%
Mitmesugused tegevuskulud	-369792,00	37,18%	22037,00	-2,17%	844262,00	-61,88%	73,32%	53,45%	54,63%	100,00%
Tööjõukulud	-1175034,00	29,85%	300222,00	-7,09%	1076017,00	-21,05%	96,21%	74,09%	79,74%	100,00%
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	-6749,00	1,31%	-13821,00	2,76%	-19765,00	3,79%	108,39%	106,98%	104,11%	100,00%
Muud ärikulud	-9391,00	120,34%	-5230,00	203,19%	45746,00	-266,04%	35,59%	16,15%	5,33%	100,00%
Ärikasum (kahjum)	-126207,00	68,07%	1105730,00	-85,64%	-1890348,00	606,64%	-52,00%	-30,94%	-215,47%	100,00%
Intressitulud	81,00	120,90%	-13,00	-16,25%	-7,00	-4,73%	170,11%	77,01%	91,95%	100,00%
Intressikulud	-54241,00	387,44%	-14000,00	0,00%	4438,00	-6,50%	1537,65%	315,46%	0,00%	100,00%
Muud finantstulud ja -kulud	-312,00	0,00%	0,00	0,00%	-2161,00	692,63%	-14,44%	0,00%	0,00%	100,00%
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	-180679,00	90,64%	1091717,00	-84,56%	-1888078,00	496,84%	-63,65%	-33,39%	-216,25%	100,00%
Tulumaks	0,00	0,00%	0,00	0,00%	25000,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	-180679,00	90,64%	1091717,00	-84,56%	-1863078,00	490,26%	-66,43%	-34,85%	-225,70%	100,00%

Lisa 6. Ettevõtte kasumiaruande vertikaalanalüüs 2019-2022

Kasumiaruanne	Vertikaalanalüüs			
	2022	2021	2020	2019
Müügitulu	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Muud äritulud	4,09%	18,84%	5,55%	1,63%
Kaubad, toore, materjal ja teenused	59,77%	64,94%	60,42%	49,64%
Mitmesugused tegevuskulud	9,02%	10,18%	10,28%	11,66%
Tööjõukulud	33,80%	40,27%	42,82%	33,27%
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	3,45%	5,26%	5,06%	3,01%
Muud ärikulud	0,11%	0,08%	0,03%	0,30%
Ärikasum (kahjum)	2,06%	1,90%	13,05%	-3,75%
Intressitulud	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Intressikulud	0,45%	0,14%	0,00%	0,03%
Muud finantstulud ja -kulud	0,00%	0,00%	0,00%	-0,01%
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	2,51%	2,04%	13,05%	-3,74%
Tulumaks	0,00%	0,00%	0,00%	0,16%
Aruandeaasta kasum (kahjum)	2,51%	2,04%	13,05%	-3,58%

Lisa 7. Ettevõtte rahakäivete analüüs 2019-2022

	2022		2021		2020		2019	
Äritegevuse rahajääk	1 414 637,00		600 298,00		1 790 223,00		1 525 378,00	
Aruandeaasta puhaskasum	-380 017,00		-199 338,00		-1 291 055,00		572 023,00	
Rahakäive	2022		2021		2020		2019	
Raha laekumine	Absoluut	%	Absoluut	%	Absoluut	%	Absoluut	%
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksude muutus	0,00	0,00%	0,00	0,00%	207 405,00	66,62%	0,00	0,00%
Varude muutus	0,00	0,00%		0,00%	47 218,00	15,17%	2 145,00	10,39%
laekunud intressid	148,00	0,01%	66,00	0,01%	80,00	0,03%	2 247,00	10,89%
Laekumised sihtfinantseerimisest	0,00	0,00%	0,00	0,00%	56 634,00	18,19%	0,00	0,00%
Materiaalse põhivara müük	7 082,00	0,35%	5 180,00	0,46%	0,00	0,00%	16 250,00	78,72%
Äritegevusega seotud kohustiste ettemaksude muutus	0,00	0,00%	514 960,00	45,97%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Saadud laenud	2 000 000,00	99,64%	600 000,00	53,56%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Laekumine kokku	2 007 230,00	100,00%	1 120 206,00	100,00%	311 337,00	100,00%	20 642,00	100,00%
Raha kasutamine								
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksude muutus	21 579,00	1,67%	127 915,00	20,28%	0,00	0,00%	48 987,00	7,23%
Äritegevusega seotud kohustiste ettemaksude muutus	377 117,00	29,11%	0,00	0,00%	364 888,00	51,34%	154 330,00	22,78%

Materiaalse põhivara soetamine	756 182,00	58,37%	458 532,00	72,70%	345 847,00	48,66%	344 722,00	50,88%
makstud intressid	68 241,00	5,27%	14 000,00	2,22%	0,00	0,00%	4 438,00	0,66%
Makstud dividendid	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	100 000,00	14,76%
Makstud ettevõtte tulumaks	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	25 000,00	3,69%
Varude muutus	9 133,00	0,70%	30 306,00	4,80%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Saadud laenude tagasimaksud	63 324,00	4,89%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Kasutamine kokku	1 295 576,00	100,00%	630 753,00	100,00%	710 735,00	100,00%	677 477,00	100,00%

Lisa 8. Ettevõtte suhtarvude analüüs 2019-2022

Näitaja	2022	2021	2020	2019
Puhaskäibekapital	-1822350,00	-1006690,00	-1562617,00	-475952,00
Maksevõimetase	0,62	0,67	0,40	0,84
Happetest	0,46	0,37	0,15	0,49
Vahetu maksevõime kordaja	0,49	0,47	0,23	0,61
Võlakordaja	99,68%	99,57%	97,25%	68,30%
Soliidsuskordaja	0,32%	0,43%	2,75%	31,70%
Kapitaliseerituse kordaja	0,0	0,97	0,40	0,00
Maksejõulisuse kordaja	-7,92%	-5,51%	-48,72%	19,43%
Efektivsuse analüüs				
Debitoorse võlgnevuse käibekordaja	-87,66	-28,06	-82,82	-44,41
Debitoorse võlgnevuse käibevälde	-4,11	-12,83	-4,35	-8,11
Lühiajaliste kohustiste käibekordaja	24,64	13,57	39,75	15,83
Lühiajaliste kohustiste käibevälde	14,61	26,54	9,06	22,75
Varade käibekordaja	3,58	3,07	2,81	3,75
Põhivarade käibekordaja	8,74	5,91	5,61	8,28
Varude käibekordaja	96,33	71,20	67,89	93,70
Varude käibevälde	3,74	5,06	5,30	3,84
Finantseerimistsükkel	-14,98	-34,31	-8,10	-27,01
Tasuvuse analüüs				
Koguvara puhasrentaablus (ROA)	-9,00%	-6,27%	-36,71%	13,45%
Investeeringute rentaablus (ROI)	-7,38%	-5,83%	-36,71%	14,09%
Omakapitali rentaablus (ROE)	-2456,48%	-1287,13%	-1725,43%	41,88%
Müügikäibe ärirentaablus	-2,06%	-1,90%	-13,05%	3,75%
Müügikäibe puhasrentaablus	-2,51%	-2,04%	-13,05%	3,58%